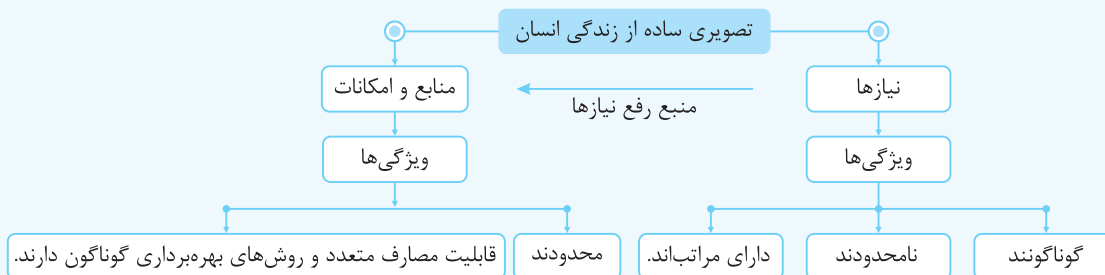

فصل اوّل: اقتصاد چیست؟

چرا علم اقتصاد را می‌آموزیم؟

نیازها: هر انسانی برای ادامهٔ زندگی باید نیازهای گوناگون خود را برآورده کند.

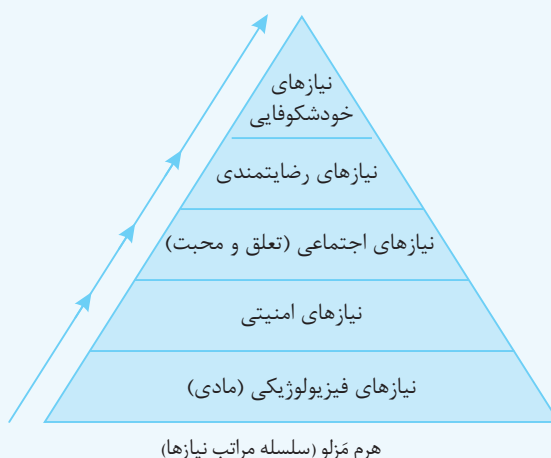
انسان جانشین خدا روی زمین است ← پس اهداف، برنامه‌ها و مأموریت‌هایی دارد. مانند: «آبادانی زمین، رفع نیازهای خود و خانواده و هموعانش». منبع رفع نیازها ← منابع و امکانات خدادادی است.

نقش اقتصاد در رفع نیازها ← کمک به استفاده بهینه از منابع و امکانات و بهترین انتخاب‌ها
محرك فعاليت و تلاش انسان ← نیازها هستند.

بعد از رفع هر نیاز ← احساس رضایت ایجاد می شود.

بعد از رفع یک نیاز ← احساس بی‌نیازی حاصل نمی‌شود بلکه ← نیازهای جدیدی ایجاد می‌شود ← پس انسان موجودی «کمال‌جو» است. نیازهای انسان دارای مراتب است.

طبیعتاً اولین مرتبه از نیازهای انسان، نیازهای مادی است. مانند: «غذا، آب سالم، سرپناه، پوشاک» ← اما نیازهای انسان به نیازهای مادی محدود نمی‌شود بلکه نیازهای دیگری هم هستند که انسان بدون برطرف کردن آن‌ها به کمال نخواهد رسید؛ مثل: نیازهای عاطفی، روحی، نیاز به علم، هنر، فرهنگ و ...

برای رسیدن به خودشکوفایی و کمال علاوه بر نیازهای مادی باید سایر نیازها از جمله نیازهای عاطفی، روحی، علم‌آموزی، هنر و فرهنگ، دین و اخلاق، تعامل با دیگران و ... نیز مرتفع شود.

کافہ نکتہ

۱ توقف در نیازهای مادی (یا حیوانی)، کمال جویی را به نوعی **سیری ناپذیری** تبدیل می‌کند. مانند رفع تشنگی با آب دریا که موجب عطش بیش‌تر می‌شود.

۲ توقف در یک مرحله از نیازها ← خلق نیازهای کاذب و دروغین شده ← موجب ← کمال گرایی منفی ← موجب نتیجه ← موجب توقف، انحطاط و نابودی انسان می شود.

مفهوم کمیابی

این دو محدودیت (ویژگی) منابع و امکانات وضعیتی را پدید می‌آورد که اقتصاددانان به آن، «کمیابی» می‌گویند.

مسئله اقتصادی

با توجه به متنوع و نامحدود بودن نیازها و مسئله کمیابی در منابع و امکانات، انسان برای رفع نیازهای خود باید دست به انتخاب بزند، انتخاب بهینه‌ای که بیشترین منافع را برای او و جامعه تأمین کند ← در نتیجه با مهم‌ترین مسئله زندگی و موضوع علم اقتصاد، یعنی مسئله انتخاب مواجه می‌شود ← در این جا دانش اقتصاد برای بهترین انتخاب به کمک انسان می‌آید.

سؤال بهترین روش استفاده از منابع و امکانات (ملاک بهترین استفاده از منابع و امکانات) چیست؟

پاسخ بهترین روش استفاده از منابع و امکانات یقیناً این است که:

۱- بیشترین میزان منافع (مانند تولید بیشتر) حاصل شود. ۲- سطح بالاتری از رفاه برای انسان و جامعه فراهم شود.

(راؤل ۹۹)

۱۴ کدام گزینه بیانگر مفهوم اصطلاح اقتصادی «کمیابی» از نظر اقتصاددانان است؟

- ☐ (۱) محدود بودن منابع و امکانات در دسترس انسان
- ☐ (۲) استفاده از منابع با حفظ و صیانت از آن‌ها و رعایت عدالت بین نسلی
- ☐ (۳) محدود بودن انسان در بهره‌برداری از منابع و امکانات موجود
- ☐ (۴) محدودیت انسان در بهره‌برداری از منابع و امکانات موجود و در دسترس و محدود بودن منابع و امکانات در دسترس

(قارچ ۹۸)

۱۵ معنا و مفهوم اصطلاح «کمیابی» از نظر اقتصاددانان، کدام است؟

- ☐ (۱) منابع و امکانات و ثروت‌های طبیعی محدود است. - روش استفاده از منابع و امکانات متنوع است.
- ☐ (۲) انسان در بهره‌برداری از منابع و امکانات موجود محدودیت دارد. - منابع و امکانات در دسترس محدود است.
- ☐ (۳) انسان در بهره‌برداری هم‌زمان از منابع و امکانات محدودیت دارد. - منابع و ثروت‌های طبیعی کاربردهای گوناگونی دارند.
- ☐ (۴) منابع و امکانات موجود امکان مصارف متعدد دارند. - با روش‌های مختلفی می‌توان از منابع و امکانات در دسترس استفاده کرد.

۱۶ انسان به‌عنوان جانشین خدا روی زمین چه وظیفه‌ای دارد؟

- ☐ (۱) ممانعت از به‌کارگیری و مصرف منابع و امکانات خدادادی
- ☐ (۲) رفع نیازهای مادی خود و خانواده و تلاش برای ارتقای سطح زندگی شخصی
- ☐ (۳) به‌کارگیری منابع و امکانات در جهت برقراری یک جهان‌بینی واحد در سراسر کره زمین
- ☐ (۴) داشتن اهداف و برنامه‌هایی در جهت آبادانی زمین و رفع نیازهای خود و هم‌نوعان

۱۷ دو نکته مهم در رابطه با منابع و امکانات کدام است؟

- ☐ (۱) منابع و امکانات موجود در جهان، محدود است. - مصرف بیش از اندازه و اشتباه منابع، آن‌ها را محدود کرده است.
- ☐ (۲) منابع و امکانات در دسترس انسان، محدود است. - منابع و امکانات محدود، قابلیت مصارف و روش‌های بهره‌برداری متعدد را دارند.
- ☐ (۳) منابع و امکانات موجود در جهان، امکان مصارف متعددی دارند. - با روش‌های مختلفی می‌توان از منابع گوناگون استفاده کرد.
- ☐ (۴) منابع و امکانات نامحدود در جهان، توانایی رفع همه نیازهای انسان را ندارند. - بهره‌برداری از منابع و امکانات، مستلزم به‌کارگیری همه روش‌هاست.

کافه نکته

۱ تولیدکنندگان با فعالیت های خود، ارزش افزوده ایجاد می کنند، یعنی در محصولاتی که از قبل تولید شده اند یا در مواد اولیه و منابع و امکانات طبیعی، تغییراتی ایجاد کرده و باعث افزایش ارزش آن ها می شوند.

۲ ایجاد ارزش افزوده در محصولات نیز در گروه فعالیت های تولیدی و به عنوان تولید معرفی می شود.

۳ در واقع در تمام مراحل تولید یک کالا، تولیدکننده در حال ایجاد ارزش افزوده می باشد.

حیازت

برداشت محصول آماده طبیعت (آنچه پروردگار خلق کرده) بدون این که کاری روی آن انجام شود را **حیازت** می نامند که موجب مالکیت فرد در محصول برداشت شده می شود. مثل بهره برداری از علف مراتع، چوب جنگل ها، معادن و یا صید ماهی دریاها.

کافه نکته

۱ حیازت از انواع تولید محسوب نمی شود، زیرا هیچ ارزش افزوده ای ایجاد نشده و محصول برداشت شده بدون تغییر از محیط به دست آمده است.

۲ بدون حیازت، اولین تولید انسان در گذشته امکان پذیر نبوده است.

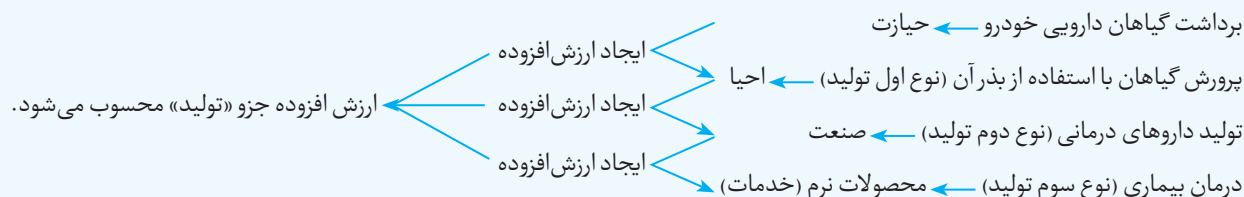
انواع تولید

نوع اول تولید (احیا): کار و تلاش انسان روی منابع و امکانات طبیعی در دسترس (مواد و منابع به دست آمده از حیازت) و با استفاده از ابزارآلات، که موجب تولید همان محصول می شود بدون اینکه تغییری در ساختار آن ایجاد شده باشد. مثل: زراعت، باغبانی، پرورش ماهی و گیاهان. کلمه «احیا» به معنی «زنده کردن» است.

نوع دوم تولید (صنعت): با ترکیب و تبدیل مواد حیازت شده و یا محصولات به دست آمده از احیا و ایجاد ارزش مصرفی یا مبادلاتی (و همچنین ایجاد ارزش افزوده) در آن ها محصول صنعتی به دست می آید. مثل: صنعت مواد غذایی، صنعت تولید پوشاک، صنعت پتروشیمی و ... در واقع در این نوع از تولید ماهیت منابع یا محصولات به دست آمده از احیا و حیازت، تغییر کرده و محصول جدیدی به دست می آید.

نوع سوم تولید (محصولات نرم یا خدمات): در این نوع از تولید، محصول تولید شده محسوس و ملموس نیست (قابل لمس و قابل مشاهده نیست) اما می تواند برخی نیازهای انسان را مرتفع کند و دارای ارزش اقتصادی است.

مثال فردی با برداشت گیاهان دارویی وحشی و استفاده از بذران ها توانسته به پرورش این گیاهان در باغچه منزل خود اقدام کند و سپس از ترکیب عصاره این گیاهان، داروهای درمانی تولید و به مصرف کنندگان بفروشد و بیماری های مختلف آن ها را درمان کند.

(فارج ۹۸ - با تغییر)

۱۰۳ هریک از موارد زیر به ترتیب، با چه عنوانی شناسایی می شود؟

الف) انسان محصول آماده طبیعت را مستقیماً برداشت می کند، بدون اینکه کاری روی آن انجام دهد، مثل بهره برداری از علف مراتع و چوب جنگل ها، این اقدام که موجب مالکیت فرد می شود، «.....» نام دارد.

ب) انسان با در اختیار داشتن منابع و محصولات طبیعی، همچنین با کار خود و استفاده از ابزار، منابع طبیعی را به تولید می رساند، مثل زراعت و پرورش ماهی، به این نوع از تولید، «.....» می گویند.

ج) نوعی دیگر از تولید که «.....» نام دارد، از ترکیب و تبدیل مواد آماده به دست آمده از طبیعت یا محصولات به دست آمده از احیای منابع طبیعی و ایجاد ارزش مصرفی یا مبادلاتی که در آن ها به وجود می آید، مثل صنایع غذایی و پتروشیمی.

د) نوع سوم تولید، تولید محصولاتی است که محسوس و ملموس نیست و به عبارت امروزی، «.....» به شمار می رود؛ به این دسته از تولیدات، «.....» می گویند.

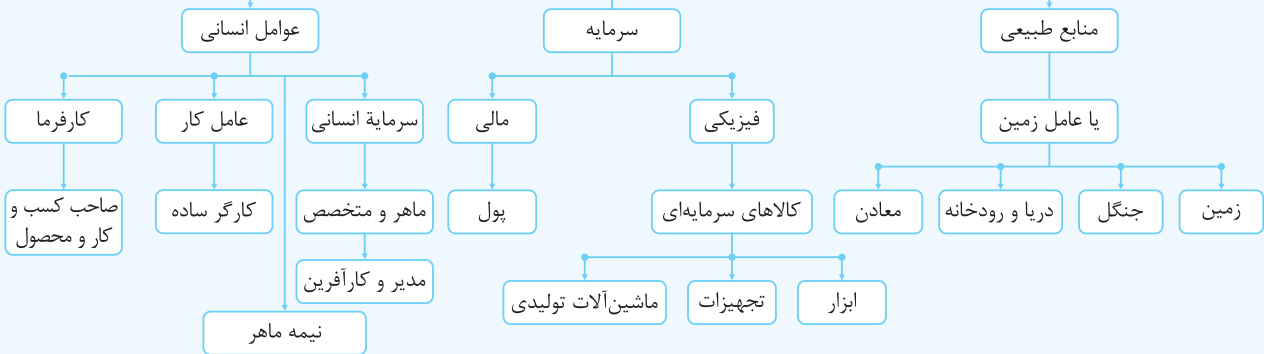
۱) الف: حیازت ب: احیا ج: صنعت د: محصولات نرم - خدمات

۲) الف: حیازت ب: احیا ج: صنعت د: محصولات کاربردی - کالاهای سرمایه ای

۳) الف: احیا ب: حیازت ج: محصولات استراتژیک د: محصولات راهبردی - خدمات

۴) الف: احیا ب: حیازت ج: محصولات استراتژیک د: محصولات نرم - کالاهای سرمایه ای

سه گروه عمده عوامل تولید

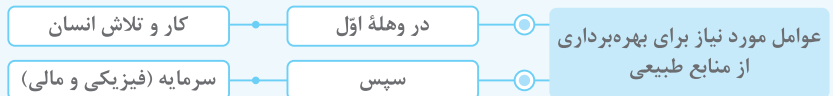

منابع طبیعی: منابع و امکانات طبیعی و خدادادی که در جریان تولید کالا و خدمات مورد استفاده قرار می‌گیرد. نام دیگر آن «زمین» می‌باشد.

کشاورزی ← زمین، شیلات ← دریا، صنعت ← مواد اولیه معادن، صنایع چوبی ← چوب درختان جنگلی، انرژی ← آب پشت سدها

سرمایه

کافه نکته

سرمایه فیزیکی: کالاها و سرمایه‌های هستند که در جریان تولید از خدمات آنها استفاده می‌شود.

کافه نکته ۱: عامل سرمایه فیزیکی دارای عمر مفیدی بیش از یک سال است.

۲: به عامل سرمایه فیزیکی هزینه استهلاک تعلق می‌گیرد. (هزینه استهلاک در فصل چهارم آموزش داده می‌شود).

۳: تولیدکننده با به‌کارگیری عامل سرمایه فیزیکی موجب افزایش ارزش محصولات می‌شود. (ایجاد ارزش افزوده)

۴: سرمایه فیزیکی حاصل کار گذشته انسان است که امروز در فرایند تولید به‌کار گرفته شده **یعنی** انسان در گذشته ابزارآلات و تجهیزات را ساخته و امروز از آنها استفاده می‌کند.

سرمایه مالی: تمام مبالغ و وجهی که صرف خرید، اجاره و یا به‌کارگیری سایر عوامل تولید (مانند نیروی انسانی، سرمایه‌گذاری، زمین و...) می‌شود را سرمایه مالی می‌نامند.

کافه نکته ۱: سرمایه مالی نقش مستقیم در تولید ندارد.

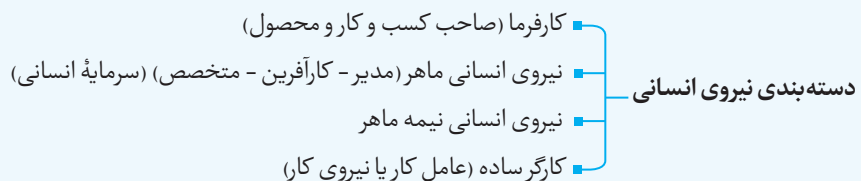
۲: سرمایه مالی با تبدیل شدن به سایر عوامل تولید به این فرایند کمک می‌کند. مثلاً در قالب اجاره کارگاه، حقوق کارکنان و سود سرمایه در تولید شرکت می‌کند.

نیروی انسانی

فرایند تولید مستلزم کار و تلاش انسان بر روی منابع طبیعی است.

کافه نکته ۱: تا تلاش و کار انسان نباشد، منابع طبیعی به کالا و خدمات تبدیل نمی‌شود.

۲: نقش نیروی انسانی در فرایند تولید بی‌بدیل و بسیار مهم است **زیرا** ترکیب و تلفیق سایر عوامل برای تبدیل به محصول بر عهده او است.

کارفرما: صاحب کسب و کار و محصول تولیدشده است.

سرمایه انسانی: مدیر، متخصص و کارآفرین که تخصص و تحصیل مرتبط با فرایند تولیدی دارد. (نیروی انسانی متخصص)

کارآفرین: فردی که با خلاقیت خود دست به نوآوری و ایجاد یک فرایند تولیدی جدید می‌زند و تمام ریسک و خطر آن را می‌پذیرد، کارآفرین نامیده می‌شود.

نیروی انسانی نیمه ماهر: با استفاده از تجربه، به انجام فعالیت‌های مربوط به گروه خود می‌پردازد.

نیروی کار: همان کارگر ساده است که نیاز به تخصص و تحصیلات خاصی ندارد و فقط از او انتظار کار کردن می‌رود (نیروی کار ساده یا عامل کار).

عرضه	قیمت	تقاضا
۱۵	۲۰۰۰	۷۰
۳۰	۳۲۰۰	۵۷
۵۰	۴۰۰۰	۵۰
۶۲	۵۱۰۰	۲۶
۸۰	۶۰۰۰	۱۲

۲۲۷ با توجه به جدول روبه‌رو به سؤالات پاسخ دهید:

الف) در قیمت تعادلی، دریافتی تولیدکننده چه میزان است؟

ب) در قیمت ۲۰۰۰، درآمد تولیدکننده چه میزان است؟

ج) در بالاترین قیمت، مردم چه مبلغی برای خرید کالا می‌پردازند؟

د) در قیمت ۳۲۰۰ میزان مازاد عرضه یا کمبود عرضه نسبت به تقاضا چه قدر است؟

ه) در قیمت ۵۱۰۰ میزان مازاد یا کمبود عرضه نسبت به تعادل چه قدر است؟

۱) الف: ۲۰۰,۰۰۰؛ ب: ۱۴۰,۰۰۰؛ ج: ۴۸۰,۰۰۰؛ د: ۲۷ واحد مازاد عرضه؛ ه: ۳۶ واحد مازاد عرضه

۲) الف: ۵۰؛ ب: ۱۴۰,۰۰۰؛ ج: ۷۲,۰۰۰؛ د: ۲۷ واحد کمبود تقاضا؛ ه: ۲۴ واحد کمبود تقاضا نسبت به عرضه

۳) الف: ۲۰۰,۰۰۰؛ ب: ۳۰,۰۰۰؛ ج: ۷۲,۰۰۰؛ د: ۲۷ واحد کمبود عرضه؛ ه: ۱۲ واحد مازاد عرضه نسبت به تعادل

۴) الف: ۴,۰۰۰؛ ب: ۳۰,۰۰۰؛ ج: ۶۰۰۰؛ د: ۲۷ واحد مازاد تقاضا؛ ه: ۳۶ واحد کمبود عرضه

۲۲۸ هرگاه در بازار، قیمت یک کالای معمولی در حال کاهش باشد، فاصله بین عرضه و تقاضا با این کاهش قیمت، و به حالت نزدیک می‌شود.

۱) ثابت می‌شود - تعادل

۲) افزایش می‌یابد - فزونی تقاضا بر عرضه

۳) کاهش می‌یابد - فزونی عرضه بر تقاضا

۴) کاهش می‌یابد - تعادل

۲۲۹ زمانی که تقاضا بر عرضه فزونی بگیرد،

۱) قیمت‌ها افزایش می‌یابد و فاصله بین عرضه و تقاضا کاهش می‌یابد.

۲) قیمت‌ها افزایش می‌یابد و فاصله بین عرضه و تقاضا افزایش می‌یابد.

۳) قیمت‌ها کاهش می‌یابد و فاصله بین عرضه و تقاضا افزایش می‌یابد.

۴) قیمت‌ها کاهش می‌یابد و فاصله بین عرضه و تقاضا کاهش می‌یابد.

۲۳۰ با توجه به نمودار تعادلی زیر به سؤالات پاسخ دهید:

الف) کدام منطقه بیانگر وضعیت مازاد تقاضا است؟

ب) در قیمت ۵۰۰ دلار درآمد تولیدکننده چقدر است؟

ج) در قیمت ۳۸۰۰ دلار درآمد تولیدکننده چقدر است؟

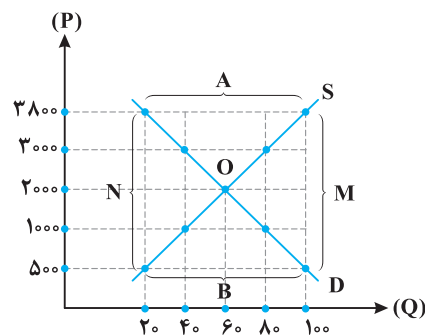
د) در قیمت ۵۰۰ دلار پرداختی مصرف‌کنندگان را با درآمد تولیدکننده مقایسه کنید.

ه) در قیمت ۱۰۰۰ دلار میزان مازاد یا کمبود عرضه را مشخص کنید.

و) در قیمت ۳۰۰۰ دلار میزان مازاد یا کمبود تقاضا را مشخص کنید.

ز) در قیمت ۵۰۰ دلار میزان مازاد یا کمبود عرضه نسبت به تعادل چقدر است؟

ح) در کدام سطح از قیمت‌ها درآمد تولیدکننده با پرداختی مصرف‌کننده برابر است؟

۱) الف: B؛ ب: ۱۰,۰۰۰ دلار؛ ج: ۷۶,۰۰۰؛ د: با هم برابرند؛ ه: ۴۰ واحد کمبود عرضه؛ و: ۴۰ واحد کمبود تقاضا؛ ز: ۴۰ واحد کمبود عرضه نسبت به تعادل؛ ح: در همه قیمت‌ها

۲) الف: A؛ ب: ۵,۰۰۰ دلار؛ ج: ۷۶,۰۰۰؛ د: پرداختی مصرف‌کننده بیش‌تر است؛ ه: ۴۰ واحد مازاد تقاضا؛ و: ۴۰ واحد کمبود عرضه؛ ز: ۴۰ واحد مازاد عرضه نسبت به تعادل؛ ح: در قیمت تعادلی

۳) الف: B؛ ب: ۱۰,۰۰۰ دلار؛ ج: ۳۸,۰۰۰؛ د: با هم برابرند؛ ه: ۴۰ واحد مازاد عرضه؛ و: ۴۰ واحد کمبود تقاضا؛ ز: ۴۰ واحد مازاد عرضه نسبت به تعادل؛ ح: در قیمت تعادلی

۴) الف: A؛ ب: ۵,۰۰۰ دلار؛ ج: ۳۸,۰۰۰؛ د: پرداختی مصرف‌کننده بیش‌تر است؛ ه: ۴۰ واحد کمبود تقاضا؛ و: ۴۰ واحد کمبود عرضه؛ ز: ۴۰ واحد کمبود عرضه نسبت به تعادل؛ ح: در همه قیمت‌ها

فصل چهارم: آشنایی با شاخص‌های اقتصادی

چگونه میزان فعالیت‌های اقتصادی را در سطح جامعه اندازه‌گیری کنیم؟

اقتصاددانان برای

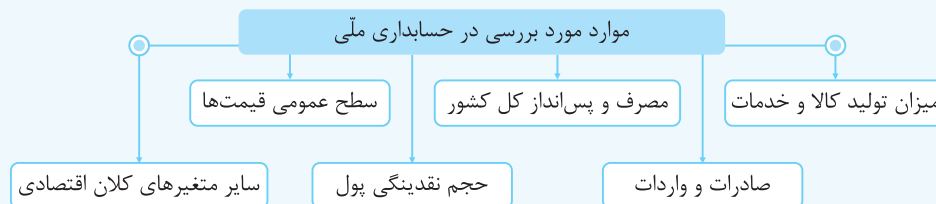
- ۱- بررسی وضعیت موجود جامعه
 - ۲- اندازه‌گیری فعالیت‌های اقتصادی
 - ۳- ارزیابی نتایج سیاست‌های اقتصادی به کار گرفته شده و روند تغییرات
- به آمار و شاخص‌های اقتصادی، یعنی همان سنج‌های اقتصادی نیاز دارند.

کافه نکته دلیل اهمیت سنج‌ها و شاخص‌های اقتصادی چیست؟

هرگونه اشتباه در اندازه‌گیری آن‌ها موجب اشتباه در تشخیص بیماری‌های اقتصادی و یا ایجاد مانع در روند بهبودی و درمان آن‌ها می‌شود.

- سطوح چهارگانه آمارهای اقتصادی**
- ۱- خرد: شامل خانوار، شرکت‌ها و مؤسسات تولیدی
 - ۲- شهری
 - ۳- منطقه‌ای
 - ۴- کلان: ملی و بین‌المللی

مسئله‌ی ملی: شاخه‌ای از مطالعات اقتصادی است که به بررسی و اندازه‌گیری میزان فعالیت‌های اقتصادی در سطح ملی و در قالب شاخص‌های مختلف اقتصادی می‌پردازد.

کافه نکته برای ارائه تصویری روشن از اقتصاد و مطالعه تغییرات آن و اندازه‌گیری سطح رفاه مردم، به بررسی و اندازه‌گیری اطلاعات و داده‌های مرکز آمار، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و یا بانک مرکزی می‌توان مراجعه کرد.

سؤال علت اهمیت بسیار زیاد حسابداری ملی و آمارهای اقتصادی چیست؟

پاسخ تصویری روشن از اقتصاد کشور و روند تغییرات ایجاد شده در آن و همچنین سطح رفاه مردم کشور ارائه می‌کند.

کافه نکته گاهی در جنگ اقتصادی با ارائه آمارهای غلط، ذهنیت نادرستی در بین مردم ایجاد می‌کنند و یا حتی موجب اشتباه محاسباتی در بین مسئولان و نخبگان می‌شوند.

بیشتر بدانیم: یکی از ضروریات برنامه‌ریزی و تدوین چشم‌انداز برای آینده، داشتن آمار دقیق و اصولی است، به طوری که ارائه آمار اشتباه نظام برنامه‌ریزی کشور را با مشکل جدی مواجه می‌سازد. (ارائه آمار غلط موجب دلسردی و بی‌اعتمادی مردم می‌شود.)

(رافل ۹۸ - با تغییر)

۲۴۴ کدام سطح از سطوح چهارگانه آمارهای اقتصادی، خرد محسوب می‌شود؟

- (۱) روستایی، شهری و منطقه‌ای ☐
- (۲) شهری، منطقه‌ای و کشوری ☐
- (۳) تولیدکنندگان، بنگاه‌های تولیدی و خدماتی ☐
- (۴) خانوار، شرکت‌ها و مؤسسات تولیدی ☐

۲۴۵ شاخه‌ای از است که به بررسی و اندازه‌گیری میزان فعالیت‌های اقتصادی در سطح ملی می‌پردازد. مثلاً میزان تولید کالاها و خدمات

(سراج ۹۳)

را در جامعه بررسی می‌کند.

- (۱) حسابداری ملی - مطالعات اقتصادی ☐
- (۲) مالیه عمومی - علوم اجتماعی ☐
- (۳) بودجه عمومی - علم مدیریت ☐
- (۴) درآمد ملی - علم اقتصاد ☐

۲۴۶ کدام گزینه جزو دلایل به کارگیری سنج‌های اقتصادی توسط اقتصاددانان نیست؟

- (۱) بررسی نتایج سیاست‌های اقتصادی به کار گرفته شده ☐
- (۲) عدم وجود شاخص‌های اقتصادی معتبر ☐
- (۳) بررسی وضعیت موجود در جامعه ☐
- (۴) اندازه‌گیری سطح فعالیت‌های اقتصادی ☐

۲۸۶ جدول زیر مبنی ارقام مختلف درآمدی است که در طول یک سال نصیب اعضای یک جامعه فرضی شده است. با توجه به این جدول: (فارج ۹۳)

الف) کدام ردیف جدول قیمت خدمات سرمایه و کدام ردیف اجاره‌بها یا مال الاجاره است؟

ب) درآمد ملی این جامعه تقریباً چقدر است؟

ج) درآمد سرانه آن کدام است؟

د) مفهوم و معنای سرانه چیست؟

توجه: درآمد کارمندان و کارگران موضوع ردیف‌های ۳ و ۶ به تفکیک محاسبه شده است.

۱) الف: ردیف ۴ و ردیف ۱؛ ب: $3043/3$ ؛ ج: تقریباً 60860 ؛

د: سهم متوسط هر فرد جامعه در میزان درآمد یا تولید آن جامعه

۲) الف: ردیف ۱ و ردیف ۴؛ ب: $3034/4$ ؛ ج: تقریباً 60866 ؛

د: سهم متوسط هر فرد جامعه در میزان تولید آن جامعه

۳) الف: ردیف ۱ و ردیف ۴؛ ب: $3043/3$ ؛ ج: تقریباً 60680 ؛

د: سهم متوسط هر فرد جامعه در میزان درآمد آن جامعه

۴) الف: ردیف ۴ و ردیف ۱؛ ب: $3034/4$ ؛ ج: تقریباً 60866 ؛

د: سهم متوسط هر فرد جامعه در میزان تولید و درآمد آن جامعه

۲۸۷ آنچه که دربرگیرنده ارقام مختلف درآمدی است و در طول یک سال نصیب اعضای جامعه می‌شود، چه نام دارد؟ و دو نمونه شاخص از آن کدام است؟

(دافل ۹۳)

۱) درآمد ملی - درآمد حقوق بگیران - درآمد صاحبان مشاغل آزاد

۲) تولید ناخالص ملی - درآمد صاحبان سرمایه - سودی که به سرمایه تعلق می‌گیرد.

۳) تولید ناخالص داخلی - اجاره‌بها یا مال الاجاره - درآمد صاحبان املاک و مستغلات

۴) درآمد سرانه - دستمزدها - سودی که نصیب شرکت‌ها و مؤسسات می‌شود.

۲۸۸ تقسیم‌بندی شاخص‌های اندازه‌گیری تولید کل براساس اهمیت محدوده مکانی چگونه است و در این رابطه، کدام گزینه درست است؟

۱) دو دسته داخلی و ملی - محاسبه ارزش کالاها و خدماتی که توسط افراد کشور و خارجیان مقیم کشور در داخل مرزهای جغرافیایی تولید شده را تولید داخلی و محاسبه ارزش تولید کالاها و خدماتی که توسط افراد یک ملت چه در داخل کشور خود و یا در کشوری که مقیم آن هستند را تولید ملی می‌نامند.

۲) سه دسته داخلی، ملی و بین‌المللی - محاسبه ارزش خدمات و کالاهای تولیدی در سراسر جهان را که توسط مردم یک کشور صورت گرفته، تولید بین‌المللی می‌نامند و محاسبه ارزش کالا و خدماتی را که در داخل کشور توسط افراد همان کشور تولید شده، تولید داخلی می‌نامند.

۳) دو دسته داخلی و ملی - محاسبه ارزش خدمات و کالاهایی که توسط افراد یک ملت چه در داخل کشور خود و یا در کشوری که مقیم آن هستند، تولید شده را تولید ملی می‌نامند و محاسبه ارزش خدمات و کالاهایی که در داخل کشور توسط افراد بومی کشور تولید شده را تولید داخلی می‌نامند.

۴) سه دسته داخلی، ملی و بین‌المللی - محاسبه ارزش خدمات و کالاهایی که توسط افراد کشور و خارجیان مقیم کشور در داخل مرزهای جغرافیایی تولید شده را تولید داخلی و محاسبه ارزش خدمات و کالاهایی که در سراسر جهان توسط مردم یک کشور تولید شده را تولید بین‌المللی می‌نامند.

۲۸۹ محاسبه ارزش تمام کالاها و خدمات نهایی که در طول یک سال، توسط افراد یک ملت چه در داخل کشور خود و چه در کشوری دیگری که مقیم

آن هستند، صورت گرفته را می‌نامند.

۱) تولید ناخالص ۲) تولید ملی ۳) تولید خالص ۴) تولید داخلی

۲۹۰ ارزش پولی تمام کالاها و خدمات نهایی که در طول یک سال در داخل مرزهای جغرافیایی یک کشور توسط افراد همان کشور و یا خارجیان مقیم کشور

تولید می‌شود با عنوان معرفی می‌شود.

۱) تولید ناخالص ۲) تولید ملی ۳) تولید داخلی ۴) تولید خالص

۲۹۱ ترازو و معیار واحدی که در حسابداری ملی برای سنجش تولید، مورد استفاده قرار می‌گیرد، کدام است؟

۱) وزن ۲) شاخص ملی ۳) شاخص داخلی ۴) پول

۲۹۲ علامت اختصاری تولید ناخالص ملی و تولید ناخالص داخلی به ترتیب کدام است؟ (از راست به چپ)

۱) GNP-GDP ۲) GDP-GNP ۳) GND-DNP ۴) DNP-GND

۷۲ گزینه ۴ ضروری نمک - دارو - مسکن

سرمایه‌ای ← یخچال در فروشگاه بستنی فروشی - ماشین آلات - ابزار تولید کالای لوکس و تجملی ← فرش‌های گران قیمت - داروهای ویتامینه - نورافشان

۷۳ گزینه ۱ کشاورزان به تولید محصولات غذایی یعنی کالا می‌پردازند.

۷۴ گزینه ۴

۷۵ گزینه ۴ اگر محصول، در بازار مورد خرید و فروش قرار نگیرد، یعنی فاقد مفهوم اقتصادی است، پس کالا منظور نمی‌شود.

۷۶ گزینه ۱ نمک ← کالای بی‌دوام (و ضروری)

شن‌کش مکانیکی ← کالای سرمایه‌ای

پلاستیک مایع ← کالای واسطه‌ای

چرخ‌گوش ← کالای بادوام

پالتو پوست ← کالای تجملی

دارو ← کالای ضروری

۷۷ گزینه ۴ کالاهای ضروری و تجملی تعریف واحدی ندارند، بلکه از فردی به فرد دیگر و از زمانی به زمان دیگر و حتی فراتر از آن از جامعه‌ای به جامعه دیگر تعاریف متفاوتی خواهند داشت و این بستگی به سطح درآمد و نوع نیازها دارد.

۷۸ گزینه ۳ به کالاهایی که خودشان مصرف نمی‌شوند بلکه از خدمات آن‌ها در طول زمان استفاده می‌شود، کالای بادوام می‌گویند. در صورتی که کالای بادوام توسط نیروی انسانی و در فرایند تولید یک سازمان استفاده شود تبدیل به کالای سرمایه‌ای می‌شود.

۷۹ گزینه ۱ مفهوم اقتصادی بودن کالا، به معنی قابلیت خرید و فروش آن در بازار می‌باشد، بنابراین اشیایی که در بازار خرید و فروش نمی‌شوند، کالا محسوب نمی‌شوند.

۸۰ گزینه ۴ آنچه انسان در مقابل پول برای رفع یکی از نیازهایش خریداری کرده ولی ملموس و فیزیکی نیست با عنوان خدمات معرفی می‌شود.

۸۱ گزینه ۲ تغییر یا عدم تغییر در میزان مصرف با تغییرات قیمت، تفاوت کالای لوکس و ضروری را عنوان می‌کند.

۸۲ گزینه ۳ کالای تجملی کالایی است که با اندکی تغییر در قیمت آن، میزان تقاضای کالا از طرف خانوارها به شدت تغییر می‌کند، یعنی در صورت اندکی گران شدن، میزان مصرف به شدت کاهش می‌یابد.

۸۳ گزینه ۲ افراد در ازای پرداخت پول می‌توانند مابه‌ازای غیرملموسی را با عنوان خدمات و برای رفع نیازهای غیرمادی خود دریافت کنند. آموزش نقاشی، خدمات محسوب می‌شود.

۸۴ گزینه ۳ قیچی و چسب مورد استفاده در یک کارگاه به ترتیب به عنوان کالای سرمایه‌ای (قیچی) و کالای واسطه‌ای (چسب) محسوب می‌شوند.

۸۵ گزینه ۱ تغییرات قیمت در میزان تقاضای کالای ضروری تغییر چندانی ایجاد نمی‌کند؛ در حالی که در کالاهای تجملی این تغییرات به شدت میزان تقاضا را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

۸۶ گزینه ۱- جاروبرقی ← بادوام

۲- خودکار ← مصرفی و بی‌دوام

۳- تابلوفرش ← تجملی

۴- نخ در کارگاه ریسندگی ← واسطه‌ای

۵- اتوبوس مسافری ← سرمایه‌ای

۶- نان ← ضروری

۸۷ گزینه ۴ شخص در ازای خدمت خود به خانواده پولی دریافت نمی‌کند، پس فعالیت او دارای مفهوم اقتصادی نمی‌باشد زیرا در بازار خرید و فروش نشده است.

۸۸ گزینه ۱ روغن زیتون ← بی‌دوام دستگاه تکثیر ← سرمایه‌ای

چسب چوب ← واسطه‌ای تلویزیون ← بادوام

سکه طلا ← تجملی برنج ← مصرفی / بی‌دوام

آب ← ضروری / بی‌دوام

۸۹ گزینه ۱ کالا شیئی با ارزش اقتصادی است.

۹۰ گزینه ۴ کالاهای تجملی، کالاهایی هستند که حساسیت مصرف‌کننده به تغییرات قیمت آن‌ها زیاد است.

۹۱ گزینه ۲ مصرف‌کننده حساسیت چندانی به قیمت کالاهای ضروری ندارد.

۹۲ گزینه ۳ کالای بادوام، کالایی است که خودش مصرف نمی‌شود، بلکه از خدمات آن در طول زمان استفاده می‌کنیم.

۹۳ گزینه ۲ کالای بی‌دوام، کالایی است که خودش مصرف می‌شود و طول عمر ندارد.

۹۴ گزینه ۱ به کالای بادوامی که خدمات آن در فرایند تولید توسط نیروی انسانی به کار گرفته می‌شود کالای سرمایه‌ای می‌گویند.

۹۵ گزینه ۱ تجملی یا ضروری بودن کالا یک مفهوم اقتصادی است.

۹۶ گزینه ۴ کالای واسطه‌ای، کالای کاملی است که به عنوان ورودی توسط یک بنگاه از بنگاه دیگر خریداری می‌شود و در فرایند تکمیل یک کالای دیگر مشارکت می‌کند.

۹۷ گزینه ۳ کالاهایی که توسط خانوارها خریداری می‌شوند کالای نهایی هستند.

۹۸ گزینه ۱ چون آرد برای تهیه شیرینی و فروش آن به مشتری تهیه می‌شود، پس آرد واسطه‌ای و شیرینی کالای مصرفی بی‌دوام است.

۹۹ گزینه ۱ چون توسط خانوار خریداری شد و از خدمات آن در طول زمان استفاده می‌شود پس بادوام است.

۱۰۰ گزینه ۳ بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): انسان قدرت خلق اشیاء را ندارد.

گزینه (۲): تهیه کالا و خدمات مستلزم کار و تلاش است.

گزینه (۴): فعالیت‌های تولیدی علاوه بر تولید کالا به تولید خدمات مورد نیاز جامعه نیز می‌پردازند.

۱۰۱ گزینه ۱ منابع و امکانات با شکل اولیه خود قادر به رفع نیازهای انسان نیستند، لذا سلسله اقداماتی که باعث تغییر در آنها و ایجاد ارزش مصرفی و مبادلاتی در منابع طبیعی می‌شود، تولید نامیده می‌شود.

۱۴۱. گزینه ۲ مشارکت افراد فامیل در تأمین سرمایه مالی و خرید سایر عوامل موجب پیدایش سازمان مشارکتی می‌شود، بنابراین عواید، هزینه‌ها و ریسک‌ها به‌طور مساوی و یا با نسبتی توافقی بین همه عوامل تولید تقسیم می‌شود.

۱۴۲. گزینه ۱ سازمان خصوصی است و تمام منافع، هزینه‌ها و خطرات بر عهده صاحب تولید یا صاحبان تولید بوده و سایر عوامل، دستمزد یا اجاره دریافت می‌کنند.

۱۴۳. گزینه ۳

۱۴۴. گزینه ۴

۱۴۵. گزینه ۳ در اقتصاد اسلامی عوامل انسانی می‌تواند هم صاحب تولید شود و هم دستمزد بگیرد و در سود و زیان شریک نشود.

صاحب سرمایه مالی نمی‌تواند مانند سرمایه فیزیکی به‌طور مثال تراکتور اجاره بگیرد، چون ربا تلقی شده و حرام است.

۱۴۶. گزینه ۱

۱۴۷. گزینه ۳

۱۴۸. گزینه ۱

الف) صاحب کار باشد و در کسب و کار و در سود و زیان شریک شود.
نقش صاحب
یا
سرمایه مالی
ب) به‌صورت قرض‌الحسنه در تولید مشارکت کند و از اجر معنوی آن برخوردار شود.

۱۴۹. گزینه ۳ در اقتصاد اسلامی به سرمایه مالی اجاره تعلق نمی‌گیرد، زیرا اجاره به‌عنوان ربا محسوب شده و حرام است.

۱۵۰. گزینه ۴ سؤال براساس کتاب نظام قدیم طراحی شده است. ابتدا درآمد تولیدکننده را حساب می‌کنیم:

قیمت هر واحد $\times$ تعداد محصول = درآمد

ریال $2,640,000,000 = 2200 \times 1,200,000,000$ = درآمد $\Rightarrow$

در این مسئله از هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم نامی برده نشده و هدف عملکرد کلی تولیدکننده می‌باشد، بنابراین امکان محاسبه جداگانه سود ویژه و سود حسابداری نمی‌باشد.

ریال $144,000,000 = 12 \text{ (ماه)} \times 12,000,000$ = اجاره‌بهای سالیانه

$850,000 \times 15 \text{ (نفر)} = 12,750,000$ = حقوق سالانه ۱۵ نفر نیروی انسانی

ریال $153,000,000$ =

ریال $185,000,000$ = خرید مواد اولیه سالیانه

ریال $45,900,000 = \frac{3}{100} \times 153,000,000$ = هزینه استهلاک سالانه

$144,000,000 + 153,000,000$ = جمع هزینه‌های سالیانه

$185,000,000 + 45,900,000$ =

ریال $527,900,000$ = جمع هزینه‌ها

مجموع هزینه - درآمد = سود (یا زیان)

$2,640,000,000 - 527,900,000$ =

ریال $2,112,100,000$ = سود

(چون مجموع هزینه‌ها از درآمد تولیدکننده کم‌تر است، بنابراین اوسود کرده است.)

۱۵۱. گزینه ۳ این سؤال براساس کتاب نظام قدیم طراحی شده و بدون در نظر گرفتن مفاهیم سود حسابداری و سود ویژه، صرفاً عملکرد سالیانه بنگاه اقتصادی را از نظر سوددهی یا زیان‌دهی در نظر گرفته است.

قیمت هر واحد $\times$ تعداد کالا = درآمد تولیدکننده

$360,000,000 = 400 \times 900,000$ = درآمد تولیدکننده

محاسبه هزینه‌ها:

$12,000,000 = 12 \text{ (ماه)} \times 1,000,000$ = اجاره سالیانه

$100,800,000 = 12 \text{ (ماه)} \times 12 \text{ (نفر)} \times 700,000$ = حقوق سالیانه ۱۲ کارمند

$25,200,000 = \frac{25}{100} \times 100,800,000$ = هزینه استهلاک سالیانه

$12,000,000 + 100,800,000$ = جمع هزینه‌های سالیانه
حقوق اجاره‌بها

$424,000,000 = 25,200,000 + 178,800,000$

مواد اولیه هزینه استهلاک

$360,000,000 - 424,000,000 = -64,000,000$ = سود یا زیان

چون علامت پاسخ آخر منفی شده است، بنابراین زیان کرده است.

۱۵۲. گزینه ۴ جای عبارت‌های درآمد و هزینه در این فرمول نادرست است و باید با هم جابه‌جا شوند.

قیمت $\times$ تعداد کالا = درآمد

تومان $720,000,000 = 800 \times 900,000$ = درآمد

تومان $12,000,000 = 12 \text{ (ماه)} \times 1,000,000$ = اجاره سالیانه

تومان $100,800,000 = 12 \times 12 \text{ (نفر ماه)} \times 700,000$ = حقوق سالیانه ۱۲ کارمند

تومان $25,200,000 = \frac{25}{100} \times 100,800,000$ = هزینه استهلاک

$12,000,000 + 100,800,000 + 178,800,000$ = مجموع هزینه‌های مستقیم

تومان $424,000,000 = 25,200,000$ =

مجموع هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم

تومان $574,000,000 = 424,000,000 + 150,000,000$ =

سود ویژه مندرج در اظهارنامه

(مجموع هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم) - درآمد =

$574,000,000 - 720,000,000 = -146,000,000$ = سود ویژه مندرج در اظهارنامه

تومان $146,000,000$ =

سودی که در اظهارنامه وارد نمی‌شود سود حسابداری است.

هزینه‌های مستقیم - درآمد = سود حسابداری

تومان $296,000,000 = 720,000,000 - 424,000,000$ = سود حسابداری

قیمت هر واحد $\times$ تعداد محصول = درآمد

مجموع هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم - درآمد = سود ویژه

$S_E = I - (C_M + C_N) \Rightarrow \underbrace{P \cdot Q}_I = S_E + C_M + C_N$

۱۵۶. گزینه ۱

۱۵۷. گزینه ۱

۱۵۸. گزینه ۳ (مجموع هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم) - درآمد = سود ویژه

۵۰ اگر شاخص قیمت‌ها در سه سال فرضی به ترتیب ۴۵,۰۰۰، ۵۴,۰۰۰ و ۶۵,۰۰۰ دلار باشد، در صورتی که نرخ تورم در سال چهارم نسبت به نرخ تورم

در سال سوم و دوم کم‌تر شده باشد، شاخص قیمت‌ها در این سال چه عددی می‌تواند باشد؟

- (۱) ۶۵,۰۰۰ ☐ (۲) ۷۱,۰۰۰ ☐ (۳) ۵۰,۰۰۰ ☐ (۴) ۵۵,۰۰۰ ☐

۵۱ اگر شاخص قیمت‌ها در انتهای سال فرضی ۸۷ برابر ۱۹,۷۲۰ تومان و نرخ تورم در این سال برابر ۱۶٪ باشد، سطح عمومی قیمت‌ها (شاخص

قیمت‌ها) در ابتدای سال ۸۷ چقدر بوده است؟

- (۱) ۱۵۶۴۸ ☐ (۲) ۲۲۴۴۰ ☐ (۳) ۱۶۵۶۴/۸ ☐ (۴) ۱۷۰۰۰ ☐

۵۲ قیمت گوشت نسبت به ابتدای سال ۱۰٪ افزایش یافته است. اگر در این شرایط ۵ کیلو گوشت به قیمت ۲۴۷,۵۰۰ تومان به فروش برسد، قیمت

گوشت در ابتدای سال برای هر کیلو چقدر بوده است؟

- (۱) ۴۴۵۰۰ ☐ (۲) ۴۹۵۰۰ ☐ (۳) ۴۵۰۰۰ ☐ (۴) ۴۲۵۰۰ ☐

سال	۹۳	۹۴
ابتدای سال	۴۰,۰۰۰	۴۸,۰۰۰
انتهای سال	۴۸,۰۰۰	۵۵,۲۰۰

۵۳ با توجه به جدول فرضی مقابل که بیانگر وضعیت سطح عمومی قیمت‌ها در دو سال فرضی ۹۳ و ۹۴ می‌باشد، به ترتیب از راست به چپ، نرخ تورم سال‌های ۹۳ و ۹۴ چه می‌باشد؟

- (۱) ۱۵٪ - ۲۰٪ ☐ (۲) ۱۳٪ - ۱۶٪ ☐
(۳) ۱۶٪ - ۱۳٪ ☐ (۴) ۲۰٪ - ۱۵٪ ☐

۵۴ با توجه به جدول:

ابتدای سال	سطح عمومی قیمت‌ها
۸۳	۲۵,۰۰۰ تومان
۸۴	۲۸,۷۵۰ تومان
۸۵	۳۱,۰۵۰ تومان
۸۶	۳۴,۱۵۰/۵ تومان

الف) نرخ تورم به ترتیب در سال‌های مختلف چقدر است؟ (از راست به چپ)

ب) تغییرات قیمت در سال دوم نسبت به سال قبل بیانگر چه موضوعی است؟

(۱) الف: سال دوم ۱۵٪ - سال سوم ۸٪ - سال چهارم تقریباً ۱۰٪؛ ب: نرخ تورم کاهش و قیمت‌ها نسبت به قبل کم شده‌اند.

(۲) الف: سال اول ۱۵٪ - سال دوم ۸٪ - سال سوم تقریباً ۱۰٪؛ ب: نرخ تورم و شتاب افزایش قیمت‌ها کاهش داشته است.

(۳) الف: سال اول ۱۵٪ - سال دوم ۸٪ - سال سوم تقریباً ۱۰٪ و سال چهارم صفر درصد؛ ب: نرخ تورم و سطح عمومی قیمت‌ها تقریباً کاهش یافته است.

(۴) الف: سال اول صفر درصد - سال دوم ۱۵٪ - سال سوم ۸٪ و سال چهارم تقریباً ۱۰٪؛ ب: نرخ تورم و شتاب افزایش قیمت‌ها بیشتر شده است.

۵۵ قیمت یک کالا در ابتدای سال ۹۰ برابر ۱۴۰۰ تومان بوده است. اگر نرخ تورم در سال ۹۰ و ۹۱، به ترتیب برابر ۱۵٪ و ۲۱٪ باشد، قیمت این کالا در

ابتدای سال ۹۲ چقدر است؟

- (۱) ۱۷۰۶/۳ ☐ (۲) ۱۳۶۱/۹ ☐ (۳) ۱۶۴۷/۵ ☐ (۴) ۱۹۴۸/۱ ☐

۵۶ قدرت خرید پول در مقابل در هر جامعه‌ای سنجیده می‌شود.

- (۱) واحد پول ملی ☐ (۲) قدرت فروش کالا و خدمات ☐ (۳) سطح عمومی قیمت‌ها ☐ (۴) ارزش عمومی پول ☐

۵۷ کدام وضعیت اقتصادی نقش پول را در حفظ ارزش و وسیله پرداخت‌های آتی، مورد شک و تردید قرار می‌دهد؟

- (۱) افزایش نرخ تورم ☐ (۲) افزایش نرخ بیکاری ☐
(۳) رسیدن به وضعیت ثبات اقتصادی ☐ (۴) رشد و توسعه اقتصادی کشور ☐

۵۸ تورم به عنوان یکی از مشکلات اقتصادی جامعه محسوب می‌شود؛ زیرا:

(۱) افزایش سطح عمومی قیمت‌ها باعث کاهش سطح تولید و عرضه می‌شود.

(۲) افزایش سطح عمومی قیمت‌ها باعث کاهش رفاه عمومی جامعه می‌شود.

(۳) باعث افزایش نرخ سپرده‌های بانک‌ها و خروج پول از بازار می‌شود.

(۴) باعث کم شدن فاصله عرضه و تقاضا شده و بازار را از حالت تعادلی خارج می‌کند.

۵۹ شاخص قیمت‌ها در ابتدای سال ۱۳۲۰ میلادی برابر ۲۵۰۰ دلار و شتاب افزایش قیمت‌ها برابر ۲۰٪ در این سال تعیین شده است. در این صورت

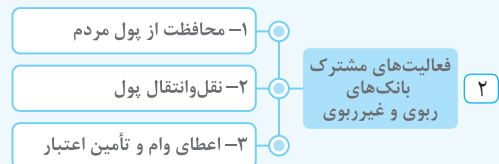
شاخص قیمت‌ها در انتهای سال چقدر بوده است؟

- (۱) ۳۰۰۰ دلار ☐ (۲) ۲۰۸۳/۳ دلار ☐ (۳) ۳۱۲۵ دلار ☐ (۴) ۲۲۵۵/۲ دلار ☐

پول‌های راكد مردم را به ديگران وام مي‌دادند و در ازاي آن بهره (يا همان ربا) دريافت مي‌كردند.
 صرافان غير ديني براي افزايش توان وام‌دهي خود، نياز به پول بيش‌تر داشتند، پس بخشي از بهره دريافتي را به سپرده‌گذاران مي‌دادند تا آن‌ها را به سپرده‌گذاري بيشتر تشويق كنند. ← اين فعاليت باعث شكل‌گيري بانك‌هاي رَبيوي شد.

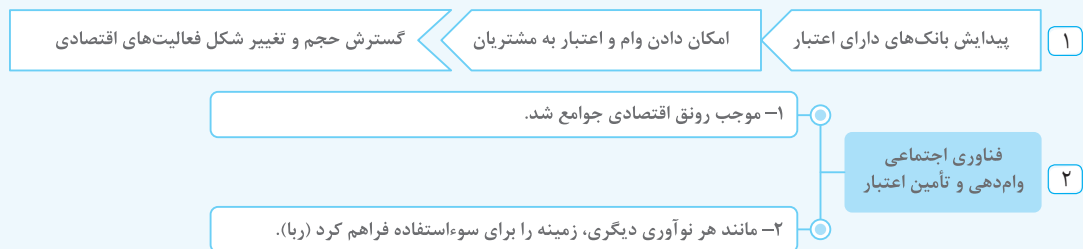
کافه نکته

- ۱ به‌طور كلي دو گروه بانك وجود دارد
- ۱- بانك‌هاي رَبيوي كه در جوامع غير ديني فعاليت مي‌كنند.
 - ۲- بانك‌هاي غير رَبيوي كه در جوامع ديني فعاليت مي‌كنند.

پيدايش مؤسساتي كه اعتبار دارند، يعني مردم نزد آن‌ها سپرده‌گذاري مي‌كنند و مي‌توانند اين اعتبار را به ديگران انتقال بدهند (يعني به ساير افراد وام بدهند)، امكان گرفتن وام و اعتبار را فراهم كرده و تأثير زيادي در حجم و شكل فعاليت‌هاي اقتصادي گذاشته است.

کافه نکته

۷۵ کدام عامل از جمله عوامل مؤثر در استفاده از پول‌های صندوق مؤسسات مالی در قرون ۱۶ و ۱۷ میلادی توسط صاحبان آن‌ها نبوده است؟ (دافل ۹۷)

- ☐ ۱) راكد مانند مقدار زيادي از موجودي صندوق
☐ ۲) عدم اخذ سپرده‌ها به‌طور كامل توسط مشتريان
☐ ۳) امكان دريافت كل سپرده‌ها توسط مشتريان و خطر عدم استفاده از آن
☐ ۴) اخذ سپرده توسط پاره‌اي از مشتريان در مقابل سپرده‌گذاري مجدد ساير مشتريان

۷۶ رونق تجارت و نياز به پول و خدمات به‌ترتيب از چه تمدن‌هايي آغاز شد؟

- ☐ ۱) تمدن اسلامي در قرن‌هاي ۳ تا ۸ هجري - اروپا در قرن‌هاي ۱۶ و ۱۷ ميلادي
☐ ۲) اروپا در قرن‌هاي ۱۶ و ۱۷ ميلادي - كشورهاي اسلامي در قرن‌هاي ۳ تا ۸ هجري
☐ ۳) اروپا در قرن‌هاي ۳ تا ۸ ميلادي - كشورهاي اسلامي در قرن‌هاي ۱۶ و ۱۷ هجري
☐ ۴) تمدن اسلامي در قرن‌هاي ۱۶ و ۱۷ هجري - اروپا در قرن‌هاي ۳ تا ۸ ميلادي

۷۷ وظائف اصلي و اوليه مؤسسات مالي كه در جريان اعتبار يافتن پول‌هاي كاغذي نزد مردم به‌وجود آمده بودند، کدام بود؟

- ☐ ۱) آسان‌سازي نقل و انتقال پول - اعطاي وام به بازرگانان معروف و ثروتمند
☐ ۲) حفظ و نگهداري ذخيره صندوق‌هاي مالي - اعطاي سود به مشتريان مورد اعتماد
☐ ۳) حفظ و تأمين امنيت پول - آسان‌سازي نقل و انتقال آن
☐ ۴) حفظ و نگهداري از پول مردم - اعطاي وام صرفاً به برخي مشتريان

۷۸ کدام گزينه بيانگر دلايل به‌كارگيري پول‌هاي راكد صندوق‌هاي مالي توسط صاحبان صرافي‌ها است؟

- ☐ ۱) صنعتي شدن كشورهاي پيشرفته و نياز به پول و سرمايه بيشتر براي كمك به اقتصاد داخلي و گسترش تجارت
☐ ۲) کاهش ارزش پول‌هاي فلزي پس‌انداز شده و از بين رفتن اعتبار رسيدها و در نتيجه نارضائتي سپرده‌گذاران
☐ ۳) عدم دريافت پس‌اندازها از طرف صاحباني كه همواره در سفر تجاري بودند و به‌كارگيري پول‌ها به صورت قرض‌الحسنه
☐ ۴) فقط دريافت بخشي از پول‌هايي كه به امانت نزد صرافي‌ها بود و واريز كردن هم‌زمان پول از طرف ديگران و صفر نشدن موجودي صندوق

۷۹ فعاليت صرافي‌ها در گذشته از طريق موجب افزايش سطح توليد در كشورها شد.

- ☐ ۱) سرمايه‌گذاري پول‌هاي راكد مردم در بخش توليد
☐ ۲) آسان كردن فعاليت‌هاي تجاري و افزايش مبادلات بين مردم
☐ ۳) به‌كارگيري پول‌هاي راكد بازرگانان در تجارت بين‌الملل
☐ ۴) اعطاي وام‌هاي بدون بهره به توليدكنندگان داخلي

۱۲۶ به ترتیب، کدام یک از اسناد، بلندمدت، دیداری و کوتاه‌مدت محسوب می‌شوند؟

- (۱) سفته، پول نقد، چک (۲) سهام، چک، اوراق مشارکت
(۳) اوراق مشارکت، سفته، سهام (۴) اوراق مشارکت، چک، سفته

۱۲۷ بازپرداخت کدام گروه از اسناد اعتباری بیش از یک سال به طول می‌انجامد؟

- (۱) پول ثبتي (۲) چک (۳) سفته (۴) اوراق مشارکت

فعالیت‌های مختلف بانک‌ها

- ۱ **عملیات اعتباری:** بانک‌ها از محل سپرده‌های دیداری و غیردیداری مردم به مشتریان و مؤسسات وام می‌دهند. این فعالیت، **مهم‌ترین** فعالیت و خدمت بانک‌ها محسوب می‌شود.
- ۲ **فردید و فروش ارز:** بانک‌ها با خرید و فروش ارز، نیاز مسافران به کشورهای خارجی، اتباع خارجی و بازرگانانی که کالاهای خارجی می‌خرند را رفع کرده و در ازای خدمت خود کارمزد دریافت می‌کنند. (بانک‌های تجاری)
- ۳ **نقل و انتقال پول مشتریان در داخل کشور:** به‌عنوان مثال فردی که چک یک بانک در شهرستان را به‌جای طلب خود دریافت کرده است می‌تواند بدون رفتن به آن شهر، چک را در بانک شهر خود وصول کند.
- ۴ **وصول مطالبات اسنادی و سود سهام مشتریان و واریز به حساب آن‌ها:** بانک مبلغ چک مشتری را از بانک بدهکار دریافت و به حساب مشتری خود واریز می‌کند و یا سود سهام مشتریان خود را دریافت کرده و به حساب آن‌ها واریز می‌کند.
- ۵ **پرداخت بدهی مشتریان در صورت درخواست آن‌ها:** بانک بنابه درخواست مشتری بدهی‌هایی مثل اقساط وام، بدهی مربوط به قبض آب و برق و ... را از حساب مشتری برداشت کرده و به‌جای او پرداخت می‌کند.
- ۶ **قبول امانات (سهام، اوراق بهادار و اشیای قیمتی مشتریان):** با اجازه دادن صندوق امانات به مشتریان خود در نگهداری اسناد و اشیای قیمتی آن‌ها، ارائه خدمت می‌کند.
- ۷ بانک‌ها به درخواست مشتریان خود، وظیفه فیمومت، وکالت و وصایت مشتریان را مطابق مقررات مربوطه عهده‌دار می‌شوند.

نظام بانکی بدون ربا چگونه عمل می‌کند؟

در جمهوری اسلامی و براساس فقه اسلامی، بانک‌ها در قبال وام و تسهیلاتی که به مردم می‌دهند، حق ندارند هیچ مبلغ اضافی (اعم از نقدی و یا جنسی) را که از قبل تعیین شده باشد دریافت کنند؛ زیرا «ربا» تلقی شده و «حرام» است. این قانون از سال ۱۳۶۳ به اجرا درآمده است.

سؤال بانک‌ها درآمد خود را از چه محلی کسب می‌کنند؟

- پاسخ** بانک‌ها از دو طریق درآمد کسب می‌کنند:
- ۱- از طریق سرمایه‌گذاری مستقیم در طرح‌های تولیدی و عمرانی
 - ۲- از طریق سرمایه‌گذاری غیرمستقیم، تحت ۱۱ عقد اسلامی و با اعطای تسهیلات مالی به مشتریان خود «یعنی شریک شدن در سود فعالیت اقتصادی مشتریانی که از بانک، طبق ۱۱ عقد اسلامی وام و اعتبار دریافت کرده‌اند».

کافه نکته بانک اسلامی با انجام فعالیت‌های واقعی اقتصادی و یا مشارکت، از حالت واسطه‌گری خارج شده و به نهادی فعال در عرصه اقتصاد و تولید تبدیل می‌شود.

عقود اسلامی مجاز

کافه نکته به دلیل اینکه این فعالیت بانک‌ها در بخش واقعی اقتصاد است، سود بانکی (قطعی یا علی‌الحساب) پرداختی به سپرده‌گذاران «ربا» تلقی نمی‌شود.

۱ **قرض المسنة:** بانک مقدار معینی از مال خود را به مشتری واگذار می‌کند و مشتری متعهد می‌شود در زمان معین، عین مال یا قیمت آن را بدون پرداخت سود به بانک برگرداند.

۲ **مُضاربه:** بانک سرمایه را تأمین و مشتری با آن تجارت می‌کند. در نهایت سود حاصله نیز تقسیم می‌شود. مُضاربه یعنی تجارت کردن با سرمایه دیگری.

۳ **مشارکت مدنی:** قراردادی بازرگانی است که در آن بانک به همراه دو یا چند شخص حقیقی یا حقوقی، سرمایه نقدی یا جنسی (پول یا ساختمان یا ابزار و ماشین‌آلات و ...) خود را به صورت مُشاع و برای کسب سود روی هم می‌گذارند. مُشاع یعنی مال یا منفعتی که بین دو یا چند نفر به اشتراک گذاشته شده و سهم آن‌ها را نتوان مشخص کرد.

۱۶۴ گاهی به اوراقی مثل: سفته، چک، پول، برات و حوالجات در زبان مردم اوراق بهادار گفته می‌شود که کارکرد آن‌ها اما در اصطلاح اقتصاددانان،

(فارج ۹۹)

آن‌ها اوراق بهادار

- ☐ (۱) تضمین تعهدات است، نه تأمین مالی - تلقی می‌شود. ☐ (۲) تأمین مالی است، نه تضمین تعهدات - تلقی می‌شود.
☐ (۳) تأمین مالی است، نه تضمین تعهدات - تلقی نمی‌شود. ☐ (۴) تضمین تعهدات است، نه تأمین مالی - تلقی نمی‌شود.

۱۶۵ ورقه قابل معامله‌ای که بیانگر میزان مالکیت فرد در شرکت تجاری است و بر روی آن اطلاعاتی شامل: میزان مشارکت، تعهدات و منافع صاحب آن

(فارج ۹۷ - با تغییر)

درج شده است، چه نام دارد؟

- ☐ (۱) اوراق مشارکت ☐ (۲) سهام ممتاز ☐ (۳) ورقه سهام ☐ (۴) اوراق بهادار

(دافل ۹۳)

۱۶۶ تهیه دستورالعمل اجرایی و مقررات ناظر بر انتشار در ایران بر عهده است.

- ☐ (۱) اوراق سهام - شورای عالی پول ☐ (۲) اوراق مشارکت - بانک مرکزی
☐ (۳) اوراق قرضه - وزارت امور اقتصادی و دارایی ☐ (۴) اسناد خزانه - مجمع عمومی بانک‌ها با همکاری کانون بانک‌ها

(دافل ۹۱ - با تغییر)

۱۶۷ اوراق بهاداری است که برای تأمین بخشی از منابع مالی مورد نیاز طرح‌های در کشور و توسط سازمان مجری انتشار می‌یابد.

- ☐ (۱) اوراق مشارکت - بازرگانی و تجاری ☐ (۲) اوراق سهام - تولیدی و خدماتی
☐ (۳) اوراق مشارکت - توسعه‌ای و عمرانی ☐ (۴) اوراق سهام - توسعه‌ای و عمرانی

(فارج ۹۲)

۱۶۸ منظور از اوراقی است که برای صادر می‌شود و به دو دسته کلی با عناوین و تقسیم می‌شود.

- ☐ (۱) اسناد اعتباری - تخصیص اعتباری بلندمدت - اوراق سهام - اوراق مشارکت
☐ (۲) اسناد اعتباری - تخصیص اعتباری میان مدت - اوراق سهام - اوراق قرضه
☐ (۳) اوراق بهادار - تأمین منابع مالی - اوراق سهام - اوراق مشارکت
☐ (۴) اوراق بهادار - تأمین منابع مالی - اوراق سهام - اوراق قرضه

۱۶۹ افراد یا مؤسسات خصوصی، با خرید این اوراق، ضمن دریافت سود علی‌الحساب در فواصل زمانی مشخص شده، اصل طلب خود را در زمان سررسید

(فارج ۹۰)

دریافت می‌کنند.

الف نام این اوراق چیست؟ ب) طول مدت زمان بازپرداختشان چقدر است؟ ج) عنوان اقتصادی این اسناد کدام است؟

- ☐ (۱) اسناد خزانه - سه ماه - اعتباری کوتاه مدت ☐ (۲) سفته - بیش از یکسال - اعتباری دیداری
☐ (۳) اوراق سهام - کمتر از یکسال - اعتباری میان مدت ☐ (۴) اوراق مشارکت - اغلب بیش از یکسال - اعتباری بلندمدت

۱۷۰ عبارت «هیئت پذیرش پس از بررسی دقیق وضعیت مالی شرکت، نسبت به پذیرش یا رد تقاضای آن اقدام خواهد کرد. همچنین در صورت پذیرش،

(دافل ۹۱)

شرکت از مزایا و معافیت‌های مالیاتی خاص برخوردار خواهد شد.» در ارتباط با چه شرکتی و مربوط به چه سازمانی است؟

- ☐ (۱) سهامی عام - بورس ☐ (۲) سهامی خاص - بورس
☐ (۳) سهامی عام - سازمان ثبت علائم و شرکت‌ها ☐ (۴) سهامی خاص - سازمان ثبت علائم و شرکت‌ها

(دافل ۸۳)

۱۷۱ کدام شرکت‌ها از مزایا و معافیت‌های مالیاتی خاص برخوردار می‌شوند؟

- ☐ (۱) شرکت‌های مختلط سهامی
☐ (۲) شرکت‌های مختلط غیرسهامی
☐ (۳) شرکت‌هایی که سهامشان در بورس پذیرفته می‌شود.
☐ (۴) شرکت‌هایی که تمام سرمایه‌شان در هنگام تأسیس توسط مؤسسان تأمین شده است.

۱۷۲ شرکتی که برای انجام امور تجاری تشکیل می‌شود، سرمایه آن متشکل از سهام هم‌ارزش است و افراد با خرید سهام در سود و زیان این نوع شرکت‌ها

سهیم می‌شوند، شرکت نام دارد و مسئولیت صاحبان سهام در این شرکت‌ها است و سهام این شرکت‌ها معمولاً به وسیله

(فارج ۸۹)

به فروش می‌رسد.

- ☐ (۱) تضامنی - به میزان مساوی - بازار سرمایه ☐ (۲) سهامی - به میزان سهام افراد - بورس اوراق بهادار
☐ (۳) نسبی - به میزان سهام عرضه شده به مردم - بانک‌های دولتی ☐ (۴) با مسئولیت محدود - به نسبت معاملات افراد با شرکت - بانک مرکزی

۵۴ گزینه ۲ الف)

$$۸۳ \text{ سال تورم} = \frac{۲۸,۷۵۰ - ۲۵,۰۰۰}{۲۵,۰۰۰} = \frac{۳,۷۵۰}{۲۵,۰۰۰} = \frac{۱۵}{۱۰۰} = ۱۵\%$$

$$۸۴ \text{ سال تورم} = \frac{۳۱,۰۵۰ - ۲۸,۷۵۰}{۲۸,۷۵۰} = \frac{۲,۳۰۰}{۲۸,۷۵۰} = \frac{۸}{۱۰۰} = ۸\%$$

$$۸۵ \text{ سال تورم} = \frac{۳۴,۱۵۰/۵ - ۳۱,۰۵۰}{۳۱,۰۵۰} = \frac{۳۱۰۰/۵}{۳۱,۰۵۰} = \frac{۱۰}{۱۰۰} = ۱۰\%$$

محاسبه نرخ تورم سال ۸۶ به دلیل اینکه فقط قیمت‌های ابتدای سال را داریم امکان پذیر نیست.

ب) با بررسی نرخ تورم در سال‌های مختلف متوجه می‌شویم که نرخ تورم در سال ۸۴ نسبت به سال ۸۳ کاهش یافته، یعنی شتاب افزایش قیمت‌ها نسبت به قبل کم شده، اما این به معنی کم شدن قیمت‌ها نمی‌باشد. در این مسئله با کمی دقت نیز می‌توانستید به پاسخ صحیح برسید.

۵۵ گزینه ۴ قبلاً هم عنوان شد که قیمت‌های انتهای یک سال به عنوان قیمت ابتدای سال بعد در نظر گرفته می‌شوند.

$$۹۰ \text{ سال تورم در سال} = \frac{۱۵}{۱۰۰} = \frac{x - ۱۴۰۰}{۱۴۰۰}$$

$$\Rightarrow ۲۱,۰۰۰ = ۱۰۰x - ۱۴۰,۰۰۰ \Rightarrow ۲۱,۰۰۰ + ۱۴۰,۰۰۰ = ۱۰۰x$$

$$\Rightarrow x = ۱۶۱۰ \quad \text{قیمت کالا در انتهای سال ۹۰ یا ابتدای سال ۹۱}$$

$$۹۱ \text{ سال تورم در سال} = \frac{۲۱}{۱۰۰} = \frac{x - ۱۶۱۰}{۱۶۱۰}$$

$$\Rightarrow ۳۳,۸۱۰ = ۱۰۰x - ۱۶۱,۰۰۰ \Rightarrow ۳۳,۸۱۰ + ۱۶۱,۰۰۰ = ۱۰۰x$$

$$\Rightarrow x = \frac{۱۹۴,۸۱۰}{۱۰۰} \Rightarrow x = ۱۹۴۸/۱ \quad \text{قیمت کالا در انتهای سال ۹۱ یا ابتدای سال ۹۲}$$

۵۶ گزینه ۳ قدرت خرید پول در مقابل سطح عمومی قیمت‌ها در هر جامعه‌ای سنجیده می‌شود.

۵۷ گزینه ۱ افزایش نرخ تورم باعث می‌شود که نقش و توانایی پول در حفظ ارزش و ابزار پرداخت‌های آنی مورد تردید قرار گیرد.

۵۸ گزینه ۲ تورم باعث کاهش رفاه عمومی جامعه می‌شود؛ زیرا درآمد افراد متناسب با افزایش نرخ تورم افزایش نمی‌یابد و همین مسئله باعث کاهش رفاه عمومی می‌شود.

۵۹ گزینه ۱

سطح(شاخص) قیمت‌های قدیم - سطح(شاخص) قیمت‌های جدید = نرخ تورم
سطح(شاخص) قیمت‌های قدیم

$$\frac{۲۰}{۱۰۰} = \frac{x - ۲۵۰۰}{۲۵۰۰} \Rightarrow ۲۰ \times ۲۵۰۰ = ۱۰۰(x - ۲۵۰۰)$$

$$\Rightarrow ۵۰,۰۰۰ = ۱۰۰x - ۲۵۰,۰۰۰ \Rightarrow ۳۰۰,۰۰۰ = ۱۰۰x \Rightarrow x = ۳۰۰۰$$

۶۰ گزینه ۴ همان‌طور که در درسنامه عنوان شد فرمول‌های موردنظر کتاب تا

حدودی با فرمول‌های بین‌المللی متفاوت است، طراح سؤال در این جا بیشتر براساس فرمول‌های بین‌المللی سؤال را طراحی کرده است.

سپرده‌های دیداری + مسکوکات + اسکناس‌ها = نقدینگی (الف)

قرض الحسنه + سپرده‌های غیردیداری +

$$\text{واحد} = ۵۲۲۰ = ۱۵۰۰ + ۱۴۵۰ + \underbrace{\left(\frac{۱}{۵} \times ۳۵۰\right)}_{۷۰} = ۲۲۰۰ + \underbrace{\text{سپرده‌های غیردیداری}}_{۷۰} + \underbrace{\text{سپرده‌های دیداری}}_{۱۵۰۰}$$

سپرده‌های دیداری

قرض الحسنه + سپرده‌های غیردیداری = شبه پول (ب)

$$= \underbrace{(۱۵۰۰ - ۳۵۰)}_{۱۱۵۰} + ۱۴۵۰ = ۲۶۰۰$$

- مجموع دیداری و غیردیداری = سپرده پس‌انداز (ج)

سپرده مدت‌دار - سپرده دیداری

$$\text{واحد} = ۶۷۰ = ۱۵۰۰ - ۳۵۰ - ۴۸۰ = \text{سپرده پس‌انداز}$$

۶۱ گزینه ۳ هرگاه نرخ رشد نقدینگی از نرخ رشد تورم بیشتر باشد می‌گوییم

افزایش نقدینگی واقعی است.

۶۲ گزینه ۲ الف) مطابق نظر طراح، شبه پول عبارتست از:

$$= \frac{۲}{۵} \times ۲۰۰۰ = \frac{۴۰۰۰}{۵} = ۸۰۰ \quad \text{ارزش پولی مسکوکات}$$

- مجموع سپرده‌های دیداری و غیردیداری = حجم شبه پول

قرض الحسنه + سپرده دیداری

$$۲۱۰۰ = ۱۲۸۰ + ۱۸۰ + ۱۰۰۰ = \text{حجم شبه پول}$$

(ب)

مسکوکات + اسکناس‌ها = نقدینگی

حساب‌های قرض الحسنه + مجموع سپرده‌های دیداری و غیردیداری +

$$۵۰۸۰ = ۲۰۰۰ + ۸۰۰ + ۱۰۰۰ + ۱۲۸۰ = \text{نقدینگی}$$

(ج)

۶۳ گزینه ۲

$$۸۰۰ = \frac{۲}{۵} \times ۲۰۰۰ = \text{مسکوکات (الف)}$$

۶۴ گزینه ۳

قرض الحسنه + غیردیداری = حجم شبه پول (ب)

(در این سؤال براساس فرمول بین‌المللی منظور شده است.)

$$۲۱۰۰ = ۱۲۸۰ + ۱۸۰ + ۱۰۰۰ = \text{حجم شبه پول}$$

سپرده‌های دیداری + مسکوکات + اسکناس = نقدینگی (ج)

سپرده‌های قرض الحسنه + سپرده‌های غیردیداری +

$$۵۰۸۰ = ۲۰۰۰ + ۸۰۰ + ۱۰۰۰ + ۱۲۸۰ = \text{نقدینگی}$$

۶۵ گزینه ۲ توجه کنید در کنکور سال‌های ۹۸ و ۹۹ برای محاسبه شبه پول و

نقدینگی از فرمول بین‌المللی و با در نظر گرفتن سپرده‌های قرض الحسنه در هر دو فرمول استفاده شده است.

سپرده‌های قرض الحسنه + سپرده‌های دیداری = حجم شبه پول (الف)

$$۲۷۱۰ = ۱۶۳۰ + (۱۲۰۰ - ۱۲۰) = \text{حجم شبه پول}$$

مجموع سپرده‌های دیداری و غیردیداری = ارزش سپرده‌های غیردیداری (ب)

$$۱۰۸۰ = ۱۲۰۰ - ۱۲۰ = \text{سپرده‌های دیداری}$$

مسکوکات + اسکناس‌ها = نقدینگی (ج)

سپرده‌های قرض الحسنه + مجموع سپرده‌های دیداری و غیردیداری +

$$۵۳۳۰ = ۱۲۰۰ + ۱۶۳۰ + \underbrace{\left(\frac{۱}{۳} \times ۱۵۰۰\right)}_{۱۰۰} = ۱۵۰۰ + \text{نقدینگی}$$

۶۶ گزینه ۳ الف)

مجموع سپرده‌های دیداری و غیردیداری + مسکوکات + اسکناس‌ها = نقدینگی

$$\text{واحد} = ۳۷۷۰ = ۱۵۰۰ + \left(\frac{۱}{۵} \times ۳۵۰\right) + ۲۲۰۰ = \text{نقدینگی}$$

(ب) مجموع سپرده‌های دیداری و غیردیداری = سپرده‌های مدت‌دار

سپرده‌های پس‌انداز - سپرده‌های دیداری -

$$\text{واحد} = ۶۷۰ = ۱۵۰۰ - ۳۵۰ - ۴۸۰ = \text{سپرده‌های مدت‌دار}$$

۸۷ گزینه ۴ این سؤال براساس کتاب اقتصاد نظام قدیم طراحی شده است.

الف) در مقایسه دو وضعیتی که مورد بررسی قرار گرفته، یعنی نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین و ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین، شاخص دوم یعنی نسبت ۱۰ درصد بالای درآمدی به ۴۰ درصد پایین درآمدی به اشتباه وضعیت توزیع درآمدها را مناسب تر نشان می دهند.

$$\frac{\text{سهم } ۱۰ \text{ درصد بالای درآمدی}}{\text{سهم } ۴۰ \text{ درصد پایین درآمدی}} = \frac{۲۱}{۳+۵+۷+۹} = \frac{۲۱}{۲۴} = ۰/۸$$

همان طور که می بینید شاخص دهک ها از عدد یک کوچک تر شده و این در بررسی وضعیت توزیع درآمد قابل قبول نیست.

ب) شاخصی که وضعیت توزیع درآمد را نسبت به روش مورد استفاده در قسمت «الف» نامناسب تر نشان می دهد عبارتست از:

$$\frac{\text{سهم } ۲۰ \text{ درصد بالای درآمدی}}{\text{سهم } ۲۰ \text{ درصد پایین درآمدی}} = \frac{۲۱+۱۸}{۳+۵} = \frac{۳۹}{۸} = ۴/۸$$

ج) اما روشی که به درستی وضعیت نامناسب بودن توزیع درآمد را در کشورها مورد بررسی قرار می دهد، یعنی روش اصلی این است:

$$\frac{\text{سهم } ۱۰ \text{ درصد بالای درآمدی}}{\text{سهم } ۱۰ \text{ درصد پایین درآمدی}} = \frac{۲۱}{۳} = ۷$$

۸۸ گزینه ۳ این سؤال براساس کتاب نظام قدیم طراحی شده است.

الف) در مقایسه با دو فرمول ارائه شده، یعنی:

$$\frac{\text{سهم } ۲۰ \text{ درصد بالای درآمدی}}{\text{سهم } ۲۰ \text{ درصد پایین درآمدی}} = \frac{\text{شاخص دهک ها (۱)}}{\text{سهم } ۲۰ \text{ درصد پایین درآمدی}}$$

$$\frac{\text{سهم } ۱۰ \text{ درصد بالای درآمدی}}{\text{سهم } ۴۰ \text{ درصد پایین درآمدی}} = \frac{\text{شاخص دهک ها (۲)}}{\text{سهم } ۴۰ \text{ درصد پایین درآمدی}}$$

روش دوم به اشتباه وضعیت توزیع درآمد را مناسب تر نشان می دهد.

$$\frac{\text{سهم } ۱۰ \text{ درصد بالای درآمدی}}{\text{سهم } ۴۰ \text{ درصد پایین درآمدی}} = \frac{۲۵}{۵+۷+۸+۹} = \frac{۲۵}{۲۹} = ۰/۸$$

ب) شاخصی که از بین این دو شاخص وضعیت توزیع درآمد را نامناسب تر بیان می کند، روش اول است.

$$\frac{\text{سهم } ۲۰ \text{ درصد بالای درآمدی}}{\text{سهم } ۲۰ \text{ درصد پایین درآمدی}} = \frac{۲۵+۱۷}{۵+۷} = \frac{۴۲}{۱۲} = ۳/۵$$

ج) اما روشی که به درستی نامناسب بودن توزیع درآمدها را بیان می کند، عبارتست از:

$$\frac{\text{سهم } ۱۰ \text{ درصد بالای درآمدی}}{\text{سهم } ۱۰ \text{ درصد پایین درآمدی}} = \frac{۲۵}{۵} = ۵$$

۸۹ گزینه ۲ از آن جا که دهک های درآمدی وضعیت توزیع درآمد در یک جامعه

را مشخص می کنند، بنابراین هرچه فاصله این دهک ها از یکدیگر کم تر باشد، یعنی توزیع درآمد در آن جامعه وضعیت مناسب تری دارد؛ لذا نرخ فقر در آن جامعه کم تر است و بالعکس.

۹۰ گزینه ۴

۷۵ گزینه ۱ شاخص های اندازه گیری وسعت و اندازه فقر:

۱- درآمد سرانه: در مقایسه دو کشور، هرچه درآمد سرانه یک کشور نسبت به کشور دیگر کم تر باشد، طبیعتاً آن کشور فقیر بیشتری دارد، یعنی درآمد سرانه با وسعت فقر رابطه معکوس دارد.

۲- میزان نابرابری در توزیع درآمد: در هر سطحی از درآمد سرانه، کشوری که وضعیت توزیع درآمد در آن ناعادلانه تر باشد، نسبت به کشور دیگر از تعداد فقیر بیشتری برخوردار است. لذا وسعت فقر با توزیع ناعادلانه درآمد رابطه مستقیم دارد.

۷۶ گزینه ۳

۷۷ گزینه ۴ یکی از عوامل تحقق بخشیدن به رفاه اجتماعی، ایجاد حس رضایتمندی و شادکامی در افراد است.

۷۸ گزینه ۱ از آن جا که این فرد در کشور خود (B) از وضعیت معیشتی مناسبی برخوردار است و در این کشور اصطلاحاً بالای خط فقر قرار دارد، ولی در کشور (A) با توجه به درآمدش، زیر خط فقر قرار می گیرد؛ بنابراین این فرد در کشور (A) فقیر نسبی محسوب می شود.

۷۹ گزینه ۲

۸۰ گزینه ۳

۸۱ گزینه ۴ با توجه به این که یکی از عوامل اصلی ایجاد رفاه اجتماعی در یک کشور، کاهش نابهنجاری های اجتماعی است، لذا افزایش آمار دزدی، قتل و اعتیاد به معنای آن است که رفاه اجتماعی در این جامعه در حال کاهش است.

۸۲ گزینه ۲ با توجه به شاخص های اندازه گیری فقر و وسعت آن یعنی: (۱) درآمد سرانه و (۲) میزان نابرابری در توزیع درآمد، اگر درآمد سرانه دو کشور یکسان فرض شود، بررسی وضعیت توزیع درآمد در این کشورها، گستردگی فقر را مشخص می کند. هر چه در یک کشور درآمد سرانه کم تر شود، نرخ و وسعت فقر در این جامعه بیشتر می شود، یعنی دو مفهوم درآمد سرانه و وسعت فقر با هم رابطه معکوس دارند.

هم چنین با در نظر نگرفتن درآمد سرانه، هر چه در یک کشور توزیع درآمد ناعادلانه تر شود، نرخ فقر و وسعت آن در این جامعه افزایش می یابد.

۸۴ گزینه ۲ $۳\% = ۷\% - ۴\% = ۳\%$ سهم دهک چهارم = سهم دهک اول

$۵\% = ۵\% - ۱\% = ۴\%$ سهم دهک هفتم = سهم دهک دوم

$۱۵\% = ۷\% + ۸\% = ۱۵\%$ سهم دهک پنجم = سهم دهک نهم

$۲۴\% = ۱۵\% + ۹\% = ۲۴\%$ سهم دهک ششم = سهم دهک دهم

۸۵ گزینه ۲

۸۶ گزینه ۲ $۴\% = ۱۹\% - ۱۵\% = ۴\%$ سهم دهک دهم = سهم دهک اول

$۱۴\% = ۵\% + ۹\% = ۱۴\%$ سهم دهک دوم = سهم دهک نهم

$۶\% = ۱۴\% - ۸\% = ۶\%$ سهم دهک نهم = سهم دهک سوم

$۱۱\% = ۷\% + ۴\% = ۱۱\%$ سهم دهک اول = سهم دهک هفتم

۶ تأمین و پرداخت حقوق کارکنان کشوری و لشکری و همچنین تأمین سایر هزینه‌های جاری دولت در گذشته از چه محلی صورت می‌گرفت؟

- ☐ (۱) خراج و مالیات دریافتی از مردم
☐ (۲) مولدشدن دولت در زمینه‌های اقتصادی
☐ (۳) سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی
☐ (۴) ضرب سکه و چاپ اسکناس

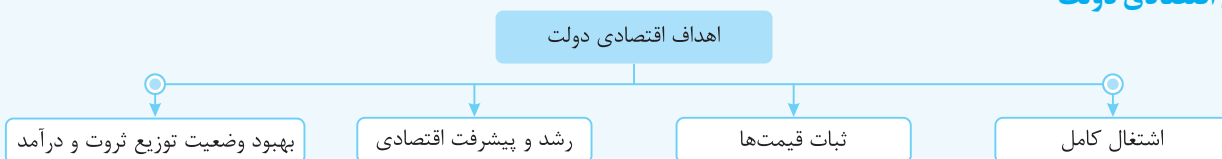
۷ در گذشته مبالغ دریافتی دولت از مردم تحت عنوان مالیات صرف چه اموری می‌شد؟

- ☐ (۱) توزیع مجدد سرمایه بین اقشار مختلف جامعه - تأمین هزینه‌های نگهداری از مرزها
☐ (۲) سرمایه‌گذاری‌های مولد در جهت افزایش توان اقتصادی - به‌کارگیری منابع اقتصادی حاصل از سرمایه‌گذاری در امور نظامی
☐ (۳) سرمایه‌گذاری برای گسترش شاخص‌های توسعه‌ای - ایجاد اشتغال و زدودن فقر از چهره کشور
☐ (۴) تأمین هزینه‌های جاری و حقوق کارکنان کشوری و لشکری - انجام اقدامات خاص در مواقع قحطی و گرانی

۸ نقش و وظایف دولت‌ها در گذشته چه بود؟

- ☐ (۱) حفظ نظم و امنیت کشور - هدایت جامعه در مسیر رشد و توسعه پایدار - توزیع مجدد درآمد به منظور رفع فقر و تأمین هزینه‌های آن از محل فعالیت‌های اقتصادی خود
☐ (۲) کاهش نابرابری و توزیع عادلانه ثروت - مقابله با مشکل افزایش قیمت‌ها - حفظ نظم و امنیت مرزها در برابر دشمنان خارجی و تأمین هزینه‌ها از محل اخذ مالیات
☐ (۳) حفظ نظم و امنیت کشور - دفاع از ملت در مقابل دشمنان داخلی و خارجی - تأمین هزینه‌های فعالیت‌های دولتی از محل اخذ مالیات
☐ (۴) کاهش نابرابری و توزیع عادلانه ثروت - دفاع از ملت در مقابل دشمنان داخلی و خارجی - توزیع مجدد درآمد به منظور رفع فقر و تأمین هزینه‌های آن از محل فعالیت‌های اقتصادی خود

نقش اقتصادی دولت

۱- اشتغال کامل

تعریف عمومی اشتغال کامل: به وضعیتی گفته می‌شود که در آن همه عوامل تولید (زمین، نیروی انسانی، سرمایه) امکان شرکت در فرایند تولید را داشته باشند و هیچ‌کدام از عوامل تولید به صورت **ناخواسته**، بدون استفاده و غیر مولد نمانده باشند.

- اشتغال کامل شامل موارد زیر است:
 - اشتغال کامل عامل زمین
 - اشتغال کامل نیروی انسانی
 - اشتغال کامل سرمایه

اشتغال کامل نیروی انسانی: به معنی «صفر» شدن نرخ بیکاری نیست؛ زیرا شرایط مختلف موجب می‌شود برخی افراد مشغول به کار نباشند. مثلاً:

- برخی افراد داوطلبانه حاضر به کار نیستند. (بیکاری داوطلبانه)
 برخی افراد در حال جابه‌جایی از کاری به کار دیگر هستند. (بیکاری اصطلاحی)
 برخی افراد در فصل‌هایی از سال کار ندارند؛ مثل کشاورزان یا کارگران ساختمانی. (بیکاری فصلی)

کافه نکته

- ۱ در جوامع امروزی دولت‌ها برای مقابله و مهار آثار منفی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بیکاری، به شدت تلاش می‌کنند.
 ۲ وظیفه دولت در رفع مشکل بیکاری، به معنی دادن کار به بیکاران و ایجاد اشتغال به طور مستقیم در بخش دولتی نیست.
 ۳ دولت با مدیریت زمینه‌های کاهش بیکاری یا ایجاد اشتغال، با مسئله بیکاری مبارزه می‌کند.

شرایط و زمینه‌های ایجاد اشتغال

دولت از طریق:

- ۱ اصلاح نظام آموزشی در مدارس و دانشگاه‌ها
 ۲ توانمندسازی مهارتی و فنی حرفه‌ای دانش آموزان و دانشجویان و سایر افراد
 ۳ ایجاد مراکز شغلیابی و کاهش هزینه‌های جستجوی کار
 ۴ ایجاد رونق اقتصادی
 فرصت اشتغال و امکان جذب افراد به بازار کار را فراهم می‌کند.

کافه نکته ۱ به غیر از بانک‌ها، بیمه‌های دولتی و برخی سازمان‌های عمرانی توسعه‌ای، بقیه سازمان‌ها و نهادهای دولتی درآمدهای خود را به خزانه‌داری کل واریز می‌کنند.

۲ اداره کل خزانه‌داری در وزارت اقتصاد و امور دارایی است و مدیر کل آن توسط وزیر اقتصاد معین می‌شود.

گام چهارم: نظارت بر اجرای بودجه

بودجه یکی از اهرم‌های قوی هدایت اقتصاد در هر جامعه است:

- بنابراین تصویب بودجه به تنهایی کافی نیست و باید بر اجرای آن نظارت دقیق داشت.
 - مجلس شورای اسلامی که تصویب‌کننده بودجه است، وظیفه نظارت بر اجرای آن را هم برعهده دارد.
 - در صورتی که مجلس بر اجرای بودجه نظارت نکند، تصویب آن اهمیت خود را از دست می‌دهد.
 - ارقام درآمدها و هزینه‌های دولت در سند بودجه پیش‌بینی می‌شود بنابراین تقریبی است.
 - بعد از یک سال و پس از اجرای بودجه، مخارج و درآمدهای واقعی دولت مشخص می‌شود.
 - تفاوت این ارقام واقعی با ارقام پیش‌بینی شده در سند بودجه مشخص و در سندی به نام «سند تفریغ بودجه» ارائه می‌شود.
 - سند تفریغ بودجه، دستیابی به اهداف و پایبندی و یا عدم پایبندی دستگاه‌های دولتی به تکالیف بودجه را معلوم می‌کند.
- کافه نکته ۱** در تمام دنیا حق نظارت بر اجرای بودجه برای مجلس نمایندگان شناخته می‌شود. (اصول ۵۴ و ۵۵ قانون اساسی)

۲ در ایران وظیفه نظارت بر اجرای بودجه و ارائه سند تفریغ بودجه به عهده دیوان محاسبات است.

۳ اعضای دیوان محاسبات را نمایندگان مجلس انتخاب می‌کنند.

۴ در ایران به موجب قانون اساسی، دیوان محاسبات مستقیماً زیر نظر مجلس شورای اسلامی است.

سؤال وظیفه دیوان محاسبات چیست؟

پاسخ این دیوان به تمامی حساب‌های وزارت‌خانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌هایی که به نوعی از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند، رسیدگی می‌کند تا هزینه‌ها بیش از اعتبارات تصویب شده نباشد و هروجehی در جایی که مشخص شده است، به مصرف برسد.

۷۷ تمام گزینه‌ها در رابطه با لایحه بودجه نادرست است، به جز.....

- ☐ (۱) متن پیشنهادی بودجه که توسط سازمان مسئول امور بودجه تدوین و پس از تصویب هیئت دولت به مجلس تقدیم شده است را «لایحه بودجه» می‌نامند.
- ☐ (۲) متن پیشنهادی بودجه که توسط کمیسیون بودجه تدوین و پس از تصویب سازمان مسئول امور بودجه به مجلس تقدیم می‌شود را «لایحه بودجه» می‌نامند.
- ☐ (۳) متن پیشنهادی بودجه که توسط هیئت دولت تدوین و پس از تصویب مجلس، به اجرا درمی‌آید را «لایحه بودجه» می‌نامند.
- ☐ (۴) متن پیشنهادی بودجه که توسط مجلس نمایندگان تدوین و پس از تصویب سازمان بودجه به هیئت دولت تقدیم می‌شود را «لایحه بودجه» می‌نامند.

۷۸ فرض کنید در یک کشور برنامه انتخابات ریاست جمهوری موجب تأخیر ارسال لایحه بودجه سال بعد به مجلس شده است، در این صورت، کدام

گزینه در رابطه با این توضیحات درست است؟

- ☐ (۱) لایحه بودجه تا آذرماه سال بعد می‌بایست به مجلس تقدیم می‌شد. ☐ (۲) لایحه بودجه تا قبل از پایان همان سال باید به مجلس تقدیم می‌شد.
- ☐ (۳) لایحه بودجه تا آذرماه همان سال می‌بایست به مجلس تقدیم می‌شد. ☐ (۴) لایحه بودجه تا قبل از پایان سال بعد باید به مجلس تقدیم می‌شد.

۷۹ تمام گزینه‌ها در رابطه با «سند بودجه» درست هستند، به جز.....

- ☐ (۱) طبق اصل پنجاه و دوم قانون اساسی، بودجه سالانه کل کشور توسط دولت تهیه و به مجلس تقدیم می‌شود.
- ☐ (۲) لایحه بودجه ابتدا در جلسه علنی مجلس بررسی شده و سپس توسط کمیسیون بودجه مطرح می‌شود.
- ☐ (۳) متن پیشنهادی بودجه توسط سازمان مسئول امور بودجه تدوین و پس از تصویب هیئت دولت به مجلس تقدیم می‌شود.
- ☐ (۴) تبصره‌های مندرج در سند بودجه دربردارنده ضوابط و مقررات خاص مربوط به چگونگی کسب درآمدها و صرف هزینه‌های پیش‌بینی شده هستند.

۸۰ دولت برای انجام یک طرح توسعه‌ای در منطقه محروم سیستان و بلوچستان و به منظور تأکید بر میزان اهمیت این طرح، مجوز سهم بیشتری از بودجه

کشور را از مجلس درخواست کرد اما مجلس مانع از اجرای این طرح شد و به آن هیچ بودجه‌ای تخصیص نداد. کدام گزینه با توجه به این متن به ترتیب بیانگر دلایل اهمیت بودجه است؟

- ☐ (۱) تصویب بودجه توسط سازمان مسئول امور بودجه در همه کشورها - الزام کسب مجوز قانونی برای دریافت سهم بودجه هر هدف
- ☐ (۲) ارزیابی میزان اولویت و اهمیت اهداف دولت توسط بودجه - الزام کسب مجوز قانونی دولت برای دریافت سهم بودجه هر هدف
- ☐ (۳) تصویب بودجه توسط سازمان مسئول امور بودجه در همه کشورها - اجرای بودجه و نظارت بر اجرای آن توسط مجلس
- ☐ (۴) ارزیابی میزان اولویت و اهمیت اهداف دولت توسط بودجه - اجرای بودجه و نظارت بر اجرای آن توسط مجلس

نرخ تصاعدی طبقه‌ای: در این نرخ، درآمد فرد به طبقات مختلف دسته‌بندی می‌شود. ابتدا درآمد مربوط به طبقه اول با نرخ آن طبقه محاسبه می‌شود و سپس در طبقات بعد، مازاد درآمد هر طبقه نسبت به طبقه قبل از خود با نرخ همان طبقه محاسبه می‌شود و نهایتاً این خُرده مالیات‌ها با هم جمع شده و مالیات ماهانه بدست می‌آید. (قبول دارم جمله سنگینی بود.)

کافه نکته ۱ در این نرخ مالیاتی با اندکی افزایش یا کاهش در درآمد یا دارایی فرد، میزان مالیات او به شدت تغییر نمی‌کند. (امتیاز این نرخ)

۲ این نرخ مالیاتی اثر زیادی در تعدیل درآمد و ثروت افراد جامعه دارد و نرخ عادلانه‌ای محسوب می‌شود.

۳ در این نرخ مالیاتی (مانند نرخ ثابت) معافیت مالیاتی نیز می‌تواند وجود داشته باشد که برای همه منظور می‌شود.

۴ برای تشخیص نرخ تصاعدی طبقه‌ای از تصاعدی کلی، از واژه «نسبت به مازاد» استفاده می‌شود.

سؤال ۷ باتوجه به جدول فرضی روبه‌رو:

الف) مالیات ماهانه فردی را که درآمد ماهانه‌ای

برابر ۳,۶۰۰,۰۰۰ تومان دارد، محاسبه کنید.

ب) مانده خالص ماهانه او چقدر است؟

ج) نام نرخ مالیاتی مورد استفاده چیست؟

A	درآمدهای تا ۱,۰۰۰,۰۰۰ تومان	معاف از پرداخت مالیات
B	درآمدهای تا ۲,۵۰۰,۰۰۰ تومان	با نرخ ۱۵٪ نسبت به مازاد ۱,۰۰۰,۰۰۰ تومان
C	درآمدهای تا ۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان	با نرخ ۲۰٪ نسبت به مازاد ۲,۵۰۰,۰۰۰ تومان
D	درآمدهای بالاتر از ۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان	با نرخ ۲۵٪ نسبت به مازاد ۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان

توجه همان‌طور که قبلاً گفته شد، در این نرخ مالیاتی امکان معافیت مالیاتی وجود دارد و این معافیت برای همه درآمدها در نظر گرفته می‌شود.

کافه نکته وجود واژه نسبت به مازاد در جدول دلیل موجهی برای تشخیص نرخ مالیاتی، یعنی نرخ تصاعدی طبقه‌ای است.

پاسخ ابتدا جایگاه درآمد شخص را مشخص می‌کنیم که در طبقه C قرار دارد.

برای حل مسئله باید مالیات هر طبقه را به‌طور جداگانه محاسبه کرد، سپس همه خُرده مالیات‌ها را با هم جمع کرده تا مالیات ماهانه فرد به دست بیاید:

الف) صفر = معاف از پرداخت مالیات = مالیات طبقه A

تومان ۱,۵۰۰,۰۰۰ = ۱,۰۰۰,۰۰۰ - درآمد طبقه A = درآمد مشمول مالیات طبقه B

تومان ۲۲۵,۰۰۰ = $۱,۵۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱۵}{۱۰۰}$ = نرخ مالیاتی طبقه B × درآمد مشمول مالیات طبقه B = مالیات طبقه B

تومان ۱,۱۰۰,۰۰۰ = ۳,۶۰۰,۰۰۰ - درآمد طبقه B = درآمد مشمول مالیات طبقه C

توجه کنید در این طبقه باید درآمد خود شخص از طبقه قبل کم شود نه ۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان!!

تومان ۲۲۰,۰۰۰ = $۱,۱۰۰,۰۰۰ \times \frac{۲۰}{۱۰۰}$ = نرخ مالیاتی طبقه C × درآمد مشمول مالیات طبقه C = مالیات طبقه C

تومان ۴۴۵,۰۰۰ = ۰ + ۲۲۵,۰۰۰ + ۲۲۰,۰۰۰ = مجموع خُرده مالیات‌های طبقه A, B, C = مالیات ماهانه فرد

همان‌طور که ملاحظه می‌کنید از طبقه دوم جدول به بعد ابتدا درآمد شخص را از طبقه قبل کم می‌کنیم، سپس باقی‌مانده درآمد (درآمد مشمول مالیات) را در

نرخ همان طبقه ضرب می‌کنیم، زیرا بخش قبلی درآمد یک‌بار مالیاتش محاسبه شده است (این همان مفهوم «نسبت به مازاد» است که در جدول مالیات با

نرخ تصاعدی طبقه‌ای مشاهده می‌کنید).

ب) برای محاسبه مانده خالص ماهانه نیز باید میزان مالیات ماهانه را از کل درآمد ماهانه شخص کم کنیم:

تومان ۳,۱۵۵,۰۰۰ = ۳,۶۰۰,۰۰۰ - ۴۴۵,۰۰۰ = مالیات ماهانه - کل درآمد ماهانه = مانده خالص ماهانه

همان‌طور که ملاحظه می‌کنید در این نرخ مالیاتی عدالت اقتصادی و اجتماعی بیشتری نسبت به سایر نرخ‌ها وجود دارد.

کافه نکته ۱ خمس مالیات اسلامی با نرخ ثابت ۲۰٪ محاسبه می‌شود. (بنابراین از نرخ ثابت استفاده می‌شود.)

$$\text{خمس} = \frac{۱}{۵} = \frac{۲۰}{۱۰۰} = ۲۰\%$$

۲ زکات مالیات اسلامی با نرخ تصاعدی محاسبه می‌شود.

نرخ تصاعدی کلی $\times$ کل درآمد = مالیات فرد اول (ماهانه)

$$= 5,400,000 \times \frac{2}{100} = 1,080,000$$

$$\text{تومان} = 1,375,000 = 5,500,000 \times \frac{25}{100}$$

توجه درآمد فرد دوم فقط ۱۰۰ هزار تومان بیشتر از فرد اول است

اما مالیات او به شدت بیشتر شده است. این اتفاق بیانگر ویژگی نرخ تصاعدی کلی است.

۱۹۲ گزینه ۴

۱۹۳ گزینه ۱

معاف $\rightarrow$ طبقه اول

$$2,000,000 - 700,000 = 1,300,000$$

$$\Rightarrow 1,300,000 \times \frac{1}{100} = 130,000$$

$$3,000,000 - 2,000,000 = 1,000,000$$

$$\Rightarrow 1,000,000 \times \frac{2}{100} = 200,000$$

$$\text{درآمد فرد} \quad 4,200,000 - 3,000,000 = 1,200,000$$

$$\Rightarrow 1,200,000 \times \frac{3}{100} = 360,000$$

$$\text{تومان} = 690,000 = 130,000 + 200,000 + 360,000$$

در این مسئله معافیت نداریم لذا از طبقه اول شروع به محاسبه مالیات می‌کنیم.

$$\text{تومان} = 110,000 = 1,100,000 \times \frac{1}{100}$$

$$2,400,000 - 1,100,000 = 1,300,000$$

$$\Rightarrow 1,300,000 \times \frac{15}{100} = 195,000$$

$$3,500,000 - 2,400,000 = 1,100,000$$

$$\Rightarrow 1,100,000 \times \frac{2}{100} = 220,000$$

$$\text{درآمد شخص} \quad 3,650,000 - 3,500,000 = 150,000$$

$$\Rightarrow 150,000 \times \frac{3}{100} = 45,000$$

(الف)

$$\text{تومان} = 570,000 = 110,000 + 195,000 + 220,000 + 45,000$$

(ب) مالیات ماهانه - کل درآمد ماهانه = درآمد خالص ماهانه (مانده خالص)

$$\text{تومان} = 3,080,000 = 3,650,000 - 570,000$$

معاف $\rightarrow$ طبقه اول

۱۹۵ گزینه ۱ (الف)

$$1,800,000 - 1,000,000 = 800,000$$

$$\Rightarrow 800,000 \times \frac{1}{100} = 80,000$$

$$3,000,000 - 1,800,000 = 1,200,000$$

$$\Rightarrow 1,200,000 \times \frac{2}{100} = 240,000$$

$$4,600,000 - 3,000,000 = 1,600,000$$

$$\Rightarrow 1,600,000 \times \frac{25}{100} = 400,000$$

$$\text{تومان} = 720,000 = 80,000 + 240,000 + 400,000$$

زکات براساس نرخ تصاعدی کلی محاسبه می‌شود، یعنی کل

درآمد فرد مشمول نرخ طبقه خود می‌شود.

(الف) نرخ تصاعدی طبقه مربوطه $\times$ کل دارایی فرد = زکات

$$\text{میلیون تومان} = 125 = 500 \times \frac{25}{100}$$

(ب) خمس همان طور که از معنی کلمه مشخص است یعنی $\frac{1}{5}$ و برابر $\frac{2}{100}$ است، یعنی نرخ خمس ثابت و برابر ۲۰ درصد است.

نرخ ثابت $\times$ کل دارایی فرد = خمس

$$\text{میلیون تومان} = 100 = 500 \times \frac{2}{100}$$

آوردن نرخ تصاعدی طبقه‌ای بی دلیل و برای آزمایش سطح دقت دانش آموز است.

۱۸۳ گزینه ۲

نرخ ثابت مالیاتی تغییری در وضع نسبی افراد در قبل و بعد از

مالیات ایجاد نمی‌کند.

نرخ ثابت $\times$ درآمد مشمول مالیات = مالیات ماهانه فرد اول

$$250,000 = 2,500,000 \times x \Rightarrow x = \frac{250,000}{2,500,000} = \frac{1}{10} = 10\%$$

نرخ ثابت $\times$ درآمد مشمول مالیات = مالیات ماهانه فرد دوم

$$345,000 = 3,450,000 \times \frac{1}{10}$$

معافیت مالیاتی - کل درآمد ماهانه = درآمد مشمول مالیات

$$\text{تومان} = 3,500,000 = 4,250,000 - 750,000$$

نرخ ثابت $\times$ درآمد مشمول مالیات = مالیات ماهانه

$$\text{تومان} = 525,000 = 3,500,000 \times \frac{15}{100}$$

با توجه به اطلاعات مربوط به شخص اول نرخ مالیاتی را به دست

می‌آوریم و برای شخص دوم استفاده می‌کنیم.

معافیت - کل درآمد ماهانه = درآمد مشمول مالیات فرد اول

$$\Rightarrow 3,500,000 - 700,000 = 2,800,000$$

نرخ ثابت $\times$ درآمد مشمول مالیات = مالیات ماهانه فرد اول

$$700,000 = 2,800,000 \times x \Rightarrow x = \frac{700,000}{2,800,000} = \frac{25}{100}$$

نرخ ثابت مالیاتی ۲۵٪ $\Rightarrow x = 25\%$

(الف) $3,700,000 = 4,400,000 - 700,000$ = درآمد مشمول مالیات فرد دوم

$$\text{تومان} = 925,000 = 3,700,000 \times \frac{25}{100}$$

(ب) مالیات ماهانه - کل درآمد ماهانه = مانده خالص ماهانه فرد دوم

$$\text{تومان} = 3,475,000 = 4,400,000 - 925,000$$

۱۸۸ گزینه ۲

۱۸۹ گزینه ۴

۱۹۰ گزینه ۳

نام نرخ مالیاتی، تصاعدی کلی است، زیرا واژه نسبت به مازاد ندارد.

نکته در این مالیات تمام درآمد شخص مشمول نرخ مالیاتی جدید

(یعنی نرخ مالیات طبقه مربوطه) می‌شود.

۱۱۰ در زمان حکومت پهلوی درآمدهای نفتی ایران

- (۱) باعث تسهیل مسیر توسعه یافتگی کشور و همپایی با قدرت‌های برتر اقتصادی در جهان شد.
- (۲) باعث تبدیل شدن ایران به بازار مصرفی کالاهای خارجی پیشرفته شد.
- (۳) باعث تقویت اقتصاد مردمی و حمایت دولت از تولید ملی کشور شد.
- (۴) باعث مطرح شدن ایران به عنوان یک کشور ثروتمند و آغاز جنگ‌های تحمیلی دشمنان همسایه شد.

۱۱۱ حرکت به سمت پیشرفت در کشور ایران از چه زمانی آغاز شد؟

- (۱) از نیمه دوم حکومت صفویه
- (۲) از ابتدای دوران حکومت زندیه
- (۳) از اواخر دوران حکومت پهلوی
- (۴) بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

اقتصاد ایران و قانون اساسی

- ☉ قانون اساسی در هر کشور چارچوب کلی نظام اقتصادی، اجتماعی و سیاسی آن را معلوم می‌سازد.
 - ☉ همه قوانین و ضوابط کشور، مطابق روح حاکم بر قانون اساسی تدوین می‌شود (یعنی در ایران براساس آموزه‌های دین اسلام).
 - ☉ نوع نگاه جامعه به اقتصاد و قوانین حاکم بر آن در اصول اقتصادی قانون اساسی مشخص می‌شود.
 - ☉ قانون اساسی جمهوری اسلامی، در سال ۱۳۵۸ تدوین شده است.
- تدوین قانون اساسی براساس دو خواسته عمومی مردم صورت گرفت:

۱) برچیده شدن روابط غلط اقتصادی در دوران پهلوی

۲) طراحی نظام اقتصادی - اجتماعی بر پایه اصول انسان‌ساز اسلام

سؤال کدام فصل و کدام قوانین قانون اساسی به مسائل اقتصادی اختصاص دارد؟

پاسخ فصل چهارم قانون اساسی، شامل اصول چهل و سوم تا پنجاه و پنجم (شامل ۱۳ اصل)، با نام «اقتصاد و امور مالی» مربوط به مسائل اقتصادی کشور است و چارچوب کلی نظام اقتصادی مطلوب را ترسیم کرده است.

کافه نکته اصول اقتصادی ایران به این ۱۳ اصل محدود نمی‌شود و در اصول دیگری نیز به طور مستقیم یا غیرمستقیم به اصول اقتصادی اشاره شده است، مثل مسئله تأمین اجتماعی در اصل ۲۹ قانون اساسی.

مقدمه قانون اساسی: اقتصاد وسیله است نه هدف

در مقدمه قانون اساسی آمده:

در تحکیم بنیان‌های اقتصادی، اصل، رفع نیازهای انسان در جریان رشد و تکامل است، نه مانند سایر نظام‌های اقتصادی «تمرکز و تکاثر ثروت و سودجویی» زیرا:

- (۱) در مکاتب مادی، اقتصاد هدف است و در مراحل رشد، عامل تخریب و فساد و تباهی می‌شود.
- (۲) در مکتب اسلام اقتصاد وسیله است و از آن انتظاری جز کارایی بهتر در راه وصول به هدف، نمی‌توان داشت.

بررسی اصول اقتصادی فصل چهارم قانون اساسی

اصل ۴۳ قانون اساسی: اقتصاد مردمی و رد سلطه بیگانگان

برای ایجاد استقلال اقتصادی جامعه و از بین بردن فقر و محرومیت و رفع نیازهای انسان در جریان رشد با رعایت آزادی او، اقتصاد باید بر این ضوابط استوار باشد:

- (۱) تأمین نیازهای اساسی همه مردم شامل مسکن، خوراک، پوشاک، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده
 - (۲) تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل، قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند، ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی و با دادن وام بدون بهره یا هر راه مشروعی که مانع تمرکز و رواج ثروت در دست افراد خاص شود و جلوی کارفرمای مطلق شدن دولت را بگیرد.
- (البته با برنامه‌ریزی‌های عمومی اقتصادی و در هر یک از مراحل رشد)

□ (۳) تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که محتوا و شکل و ساعت کار افراد به گونه‌ای باشد که افراد علاوه بر تلاش و فعالیت اقتصادی فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی، اجتماعی، شرکت فعال در رهبری کشور و همچنین افزایش مهارت و ابتکار را داشته باشند.

□ (۴) رعایت آزادی انتخاب شغل و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره‌کشی از کار دیگری (یعنی استفاده از ثمره کار دیگری)

□ (۵) ممنوع کردن ضرر زدن به دیگران (اضراب به غیر) و انحصار و احتکار (ذخیره کردن کالاهای به منظور ایجاد کمبود عرضه و بالا رفتن قیمت) و ربا و هر نوع معامله باطل و حرام

□ (۶) جلوگیری از اسراف و زیاده‌روی در همه ابعاد اقتصاد، شامل مصرف، سرمایه‌گذاری، تولید، توزیع و خدمات

□ (۷) تربیت نیروی انسانی ماهر (با استفاده از علوم و فنون) برای توسعه و پیشرفت اقتصاد

□ (۸) جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور

□ (۹) تأکید بر افزایش تولید محصولات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به خودکفایی و عدم وابستگی برساند.

سؤالات کنکور داخل ۱۴۰۰

۱ پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر در کدام گزینه مطرح شده است؟

الف) همه گزینه‌ها بیانگر مفهوم کالاهای سرمایه‌ای است، به جز:

ب) از نظر اقتصاددانان، معنا و مفهوم اصطلاح «کمیایی» کدام است؟

ج) کدام گزینه، به ترتیب بیانگر: نمونه کالاهای ضروری - نمونه کالاهای سرمایه‌ای - نمونه کالاهای لوکس و تجملی است.

☐ ۱ الف) در فرایند «تولید» خدمات آن‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. ب) منابع و امکانات موجود امکان مصارف متعدد دارند - با روش‌های مختلفی می‌توان از منابع و امکانات در دسترس استفاده کرد. ج) دارو - مسکن - ماشین‌آلات

☐ ۲ الف) شامل ابزار تولید و تجهیزاتی است که به وسیله بنگاه‌های تولیدی به کار گرفته می‌شود. ب) منابع و امکانات و ثروت‌های طبیعی محدود است - روش‌های استفاده از منابع و امکانات متنوع است. ج) نمک - پوشاک - داروهای ویتامینه

☐ ۳ الف) در طول زمان بادوام هستند و تولیدکننده به وسیله آن‌ها ارزش افزوده ایجاد می‌کند. ب) انسان در بهره‌برداری هم‌زمان از منابع و امکانات محدودیت دارد - منابع و ثروت‌های طبیعی کاربردهای گوناگون دارند. ج) نمک - فرش‌های گران‌قیمت - ابزار تولید

☐ ۴ الف) با تبدیل به «عوامل تولید» به فرایند تولید کمک می‌کند. ب) انسان در بهره‌برداری از منابع و امکانات موجود محدودیت دارد - منابع و امکانات موجود محدود است. ج) دارو - یخچال در مغازه بستنی فروشی - لوستر نورافشان

۲ در یک جامعه فرضی، یک دستگاه کالای سرمایه‌ای را به قیمت: ۷۲ میلیارد ریال خریداری کرده‌ایم و عمر مفید آن ۱۲ سال است. در این صورت:

الف) هر سال چه میزان سرمایه به عنوان هزینه استهلاکی باید کنار گذاشته شود؟

ب) چنانچه در سه سال آخر عمر مفید این کالای سرمایه‌ای، ۵٪ کاهش بها یافته باشد، مجموع هزینه استهلاکی سه سال آخر چه مقدار خواهد بود؟

ج) قیمت جدید کالای سرمایه‌ای کدام است؟

توجه: ارقام به میلیون و میلیارد ریال است.

☐ ۱ الف) ۶؛ ب) ۱۷,۱۰۰؛ ج) ۶۸,۴۰۰,۰۰۰

☐ ۲ الف) ۶؛ ب) ۱۷,۱۰۱؛ ج) ۶۴,۸۰۰,۰۰۰

☐ ۳ الف) ۷؛ ب) ۱۷,۱۰۰؛ ج) ۶۴,۸۰۰,۰۰۰

☐ ۴ الف) ۷؛ ب) ۱۷,۱۰۱؛ ج) ۶۸,۴۰۰,۰۰۰

۳ با توجه به نمودار منحنی «.....» علت حرکت از نقطه M به N، کدام است؟

☐ ۱ عرضه - قیمت بالاتر و عرضه کمتر

☐ ۲ تقاضا - قیمت پایین‌تر و تولید بیشتر

☐ ۳ عرضه - قیمت بیشتر و عرضه بیشتر

☐ ۴ تقاضا - توانایی تولید کمتر و قیمت بالاتر

۴ پاسخ درست و کامل سؤالات زیر در کدام گزینه، مطرح شده است؟

الف) مطلب زیر مربوط به کدام مورد است؟

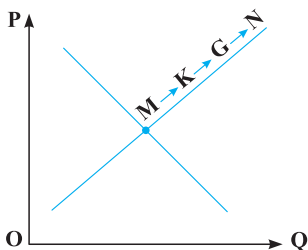
«در تحکیم بنیان‌های اقتصادی اصل، رفع نیازهای انسان در جریان رشد و تکامل اوست نه همچون دیگر نظام‌های اقتصادی، تمرکز و تکاثر ثروت و سودجویی، زیرا در مکاتب مادی، اقتصاد عامل تخریب و فساد و تباهی می‌شود و در اسلام «.....» است و از آن جزء کارایی بهتر در راه وصول به مقصد و منظور مطلوب انتظار دیگری نمی‌توان داشت.»

ب) بانک «.....» مستقر در جده «.....» بوده و بانک «.....» محسوب می‌شود.

ج) مطلب زیر مربوط به کدام مورد است؟

«هر کشوری در پی جذب سرمایه‌گذاری خارجی برای کشور خود است. تا بدین ترتیب نه تنها پس‌اندازهای داخلی بلکه پس‌اندازهای کشورهای دیگر را نیز در جهت رشد و افزایش کارخانه‌ها و بخش‌های تولید داخل به کار گیرد.»

د) علاوه بر خرید حضوری روش دیگر برای سرمایه‌گذاری در بورس، کدام است؟

پاسخنامه تشریحی کنکور داخل ۱۴۰۰

۱ گزینه ۴ الف کالای سرمایه‌ای

بررسی گزینه نادرست:

سرمایه مالی با تبدیل به عوامل تولید به صورت غیرمستقیم به فرایند تولید کمک می‌کند.

(ب) مفهوم کمیابی: ۱- نیازها و خواسته‌های انسان گوناگون و نامحدود است. ۲- انسان در بهره‌برداری از منابع و امکانات موجود محدودیت دارد.

(ج) دارو ← ضروری

یخچال در مغازه ← سرمایه‌ای

نورافشان ← لوکس

۲ گزینه ۱ الف

$$\frac{72}{12} = 6 = \text{هزینه استهلاك}$$

(ج)

$$72 - \frac{72}{6} = 68/4 = \text{قیمت جدید} \Rightarrow 3/6 = 5\% \times 72 = \text{مقدار کاهش قیمت}$$

 (ب) $17/8 \rightarrow \text{برای ۳ سال} = 5/7 = \frac{68/4}{12} = \text{استهلاك جدید}$
متأسفانه در گزینه موردنظر در دفترچه کنکور، در قسمت (ب) جای ممیز، علامت جداکننده به اشتباه آورده شده است.

۳ گزینه ۳ در منحنی عرضه با افزایش قیمت میزان عرضه نیز افزایش می‌یابد. قیمت در نقطه N نسبت به نقطه M افزایش یافته لذا میزان عرضه نیز افزایش می‌یابد.

۴ گزینه ۲ الف مقدمه قانون اساسی به این موضوع پرداخته است که: در اسلام اقتصاد وسیله است نه هدف و از آن جز کارایی بهتر در راه رسیدن به هدف انتظار دیگری نمی‌رود.

(ب) بانک توسعه اسلامی مستقر در جده وابسته به سازمان کنفرانس اسلامی بوده و بانک توسعه‌ای محسوب می‌شود.

(ج) مبادلات بین‌المللی تنها به کالا و خدمات ختم نمی‌شود بلکه در بازارهای نیروی کار و سرمایه نیز قابل مشاهده است و به آن حرکت سرمایه گفته می‌شود. (د) علاوه بر خرید حضوری روش دیگر برای سرمایه‌گذاری در بورس وجود دارد که در آن اشخاص می‌توانند از طریق اینترنت نیز به خرید اقدام کنند و پس از عملیات، نمونه چاپی آن را به عنوان رسید دریافت نمایند.

۵ گزینه ۲

$$\begin{aligned} &+ \text{مواد غذایی، پوشاک و ماشین آلات} = \text{تولید خالص ملی} \\ &\text{استهلاك} - \text{خدمات} + \text{ارزش تولید مردم کشور که مقیم خارجند} \\ &= 11 - 44 + 11 + 145 = 119 \end{aligned}$$

الف)

$$119 = \text{تولید خالص ملی}$$

(ب)

$$\begin{aligned} &+ \text{مواد غذایی، پوشاک و ماشین آلات} = \text{تولید ناخالص داخلی} \\ &222 = 44 + 33 + 145 = \text{خدمات} + \text{ارزش تولید خارجیان مقیم کشور} \end{aligned}$$

$$211 = 222 - 11 = \text{استهلاك} - 222 = \text{تولید خالص داخلی}$$

(ج)

$$\frac{211}{25} = 8/44 = \text{سرانه خالص داخلی}$$

۶ گزینه ۴ الف به تمامی مراحل ایجاد ارزش افزوده، زنجیره خلق ارزش اطلاق می‌شود.

(ب) کالاها و خدماتی را که تولید آن‌ها بدون توجه به میزان: سود، هزینه و بازار انجام می‌شود، محصولات راهبردی می‌نامند.

(ج) کاشت سبزیجات در منزل برای مصرف خانگی چون از بازار عبور نکرده پس در محاسبه تولید کل جامعه منظور نمی‌شود.

۷ گزینه ۱ الف محدوده شماره ۱ که بالای قیمت تعادلی قرار دارد با مازاد عرضه مواجه می‌شویم.

(ب) نقطه C محل تلاقی دو نمودار عرضه و تقاضا است، منطقه تعادلی است و مقدار ۶۰۰ و قیمت ۲۵۰ مربوط به مقدار و قیمت تعادلی است.

(ج) در محدوده شماره ۳ که پایین قیمت تعادلی قرار دارد با کمبود عرضه مواجه می‌شویم.

(د) منحنی تقاضا با حرف M و منحنی عرضه با حرف N معرفی شده است. متأسفانه در گزینه موردنظر در دفترچه کنکور، جای M و N به اشتباه آمده است. (ه) در قیمت ۱۰۰ تومان عرضه ۰ واحد و تقاضا ۱۲۰۰ واحد است. در قیمت ۴۰۰ تومان تقاضا ۰ واحد و عرضه ۱۲۰۰ واحد است.

۸ گزینه ۳ الف مرحله دوم مرحله تولید نخ است.

$$1000 = 6500 - 7500 = \text{ارزش افزوده مرحله دوم}$$

مرحله چهارم مرحله پوشاک است.

$$8000 = 11000 - 19000 = \text{ارزش افزوده مرحله چهارم}$$

(ب) به جز روش ارزش افزوده، دو روش دیگر به نام‌های روش درآمدی و هزینه‌ای وجود دارد.

(ج) در روش هزینه‌ای نگران محاسبه ارزش کالاهای واسطه‌ای نیستیم و روشی که در آن درآمد عوامل تولید باهم جمع می‌شود روش درآمدی نام دارد.

(د) اقتصاددانان به جهت جلوگیری از اشتباه حداقل دو روش را انتخاب کرده و جواب‌ها را باهم مقایسه می‌کنند.

۹ گزینه ۲ الف بانک‌های مسکن و کشاورزی اگرچه جزء بانک‌های تخصصی محسوب می‌شوند اما بیشتر نقش بانک تجاری را ایفا می‌کنند.

(ب) حیات برداشت محصول آماده طبیعت بدون انجام هیچ‌گونه کاری می‌باشد که بهره‌برداری از علف و مراتع، چوب جنگل‌ها و معادن شامل آن است. برداشت محصول آماده طبیعت برخوردار از مواردیست که مالکیت فردی محسوب می‌شود.

(ج) گاهی توسعه یافتگی معادل غربی شدن تلقی شده است زیرا الگوهای توسعه به طور معمول به تفاوت‌های بومی و محلی کشورها و همچنین به تاریخ، فرهنگ، باورها و ارزش‌های آن‌ها توجه لازم را ندارند.

(د) هرگاه اقتصاددانان برای به دست آوردن شکاف درآمدی از شکاف هزینه‌ای استفاده می‌کنند در این حالت هزینه خانوار، نماینده‌ای از درآمد آن است.